

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

de vorbă cu **GABRIEL BRATU**
într-un interviu de Laura Pumnea

O istorie povestită a Casei Creației

*Momente, emoții, evenimente, colegi, prietenie
drag de folclor și artă plastică, respect, admirație*

Ediția
ANTHEO
CRAIOVA 2015

Carte realizată de
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ,
cu sprijinul
CONSILIULUI JUDEȚEAN DOLJ

de vorbă cu **GABRIEL BRATU**
într-un interviu de **Laura Pumnea**

o istorie povestită a Casei Creației

Transcriere interviu: Mihnea Bălosu

Corectură: Laura Cristina Pumnea și Nicolae Dumitru

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BRATU, GABRIEL

O istorie povestită a Casei Creației : momente, emoții, evenimente, colegi, prietenie, drag de folclor și artă plastică, respect, admirație / Gabriel Bratu. - Craiova : Antheo, 2015

ISBN 978-606-93647-6-5

821.135.1-94

Tehnoredactare + tipar: DeGrafo ADV, Str. Bariera Vâlcii nr.251 Craiova

Apărut: Decembrie 2015, DeGrafo ADV - Editura ANTHEO

Tipărit în 100 exemplare

Responsabilitatea asupra conținutului acestui material/publicație/carte revine exclusiv autorilor.

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

La mulți ani, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj!

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale este una dintre acele instituții de cultură pentru care anii de viață au început să se măsoare în decenii. Cu titlaturi variate de-a lungul vremii, C.J.C.P.C.T. Dolj, așa cum se numește actualmente instituția, reface în timp traseul unor generații care au lucrat în sprijinul ideii de tradițional. De remarcat este faptul că indiferent cine s-a găsit în fruntea instituției, care au fost oamenii care au servit acestei idei, demersul, dezideratul instituției, construcția acesteia s-au realizat pas cu pas tocmai pentru a nu rata și pentru a se ajunge la ceea ce este astăzi Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj. O instituție cu o viață lungă vorbește întotdeauna despre oameni și o istorie a locului.

Ei bine, oamenii au fost aceia care, așa cum se spune, „au sfințit locul“ și care timp de șase decenii prin implicare și dăruire au reușit să ducă mai departe un crez, acela că noi suntem istoria noastră și valorile noastre naționale și tradiționale.

Amelia-Loredana Etegan
Manager Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Au trecut anii peste noi și aș spune că au trecut frumos.

La mine și grație întâlnirii cu oameni frumoși, dăruți profesiei de peste timp și încărcăți cu amintiri, adevărate lecții de viață și istorii vii ale instituțiilor de cultură în care cu pasiune au muncit. În plus, ei sunt și voci pentru mari români pe care au avut onoarea să-i cunoască, ba mai mult, să-i aibă prieteni.

Cele mai calde mărturisiri despre Maria Tănase, Ioana Radu, Maria Lătărețu, Fărămiță Lambru aveam să le aflu cu mulți ani în urmă de la graficianul Gabriel Bratu, cel care îmi făcea totodată cunoștință cu un univers numit cândva Casa Regională a Creației, azi Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, instituție care luna aceasta (*n.r. 1 decembrie 2015*) celebrează 60 de ani de existență.

M-au bucurat poveștile maestrului, la începuturile Casei Creației un tânăr, parte dintr-o echipă grozavă, și am vrut să le dau mai departe. Căci ce folos să ții doar pentru tine, într-un colț de suflet, astfel de mărturii, când trainic este să le lași să zburde de la o generație la alta.

Astfel avem o ***Istorie povestită a Casei Creației***, așa cum a trăit-o Gabriel Bratu.

*Laura Pumnea,
referent*

Mulțumesc, nea Gabi!

Mulțumesc, domnule Gabriel Bratu!

Gabriel Bratu și Laura Pumnea

L.P.: Câți ani aveți când ați mers la Casa Regională a Creației Populare din Oltenia?

G.B.: Păi, aș putea zice că eram un... copilandru. Abia terminasem armata. Pentru mine a fost ca o sărbătoare, pentru că veneam de la o fabrică de conserve, unde avusesem o funcție de jos și, ca să fii numit șeful Sectorului Arte Plastice la Casa Regională a Creației

Populare din Oltenia, era un lucru extraordinar de mare, așa mi se părea, cu toate că habar n-aveam ce e aia Casa Regională a Creației.

L.P.: Și cum s-a întâmplat să ajungeți aici? În ce an era?

G.B.: În 1956. Casa Creației se înființase cu două - trei luni mai devreme, în decembrie '55. Nu știam ce e aia, nu numai eu, niciunul dintre noi, dintre cei care erau angajați acolo. Era Nicolae Badea, care se ocupa de dansuri, era I. Parsechian, care se ocupa de brigăzile artistice, era Olga Ionescu, care se ocupa de teatru, era Alexandru (Sandu) Balog care se ocupa de literatură. Director era Gabriel Haborschî, muzician, iar Marcel Locusteanu era contabil șef. Ăștia eram. Și spun, nu știam nici ce e aia artist amator, nici artist profesionist, cu atât mai mult nici ce e aia Casa Creației, dar

era entuziasmul nostru, era vârsta, eu eram cel mai mic.

L.P.: Ce vârstă aveți?

G.B.: 21 de ani! Și m-am bucurat când, peste câțiva ani, a venit Paula Dogăroiu, care era și mai mică decât mine. Pe urmă a plecat Nicolae Badea, pentru că s-a înființat Ansamblul Folcloric „Nicolae Bălcescu“ și în locul lui a venit Lică Baltă, care de aici s-a și pensionat, de la Casa Creației, unde a mai stat până, hăt încoace, în zilele noastre. La literatură, a plecat Sandu Balog, a trecut la Radio „Oltenia“ și în locul lui a venit Sina Dănciulescu, care a plecat și ea, întâi activistă la U.T.C. și după aceea la Universitate, de unde s-a pensionat. Toți eram tineri, ăsta a fost marele nostru noroc.

L.P.: Cum v-au adunat acolo, în momentul în care s-a înființat Casa Creației, cum v-au găsit așa, specializați?

G.B.: Studiile mele la ora aia erau Conservatorul „Cornetti“, adică Școala Populară de Artă de mai târziu, unde făcusem desen cu profesorul Hagiescu. La vremea aceea șef la Cultură era Titi Gheorghe, care mai târziu a venit la ziar. S-a văitat odată lui Gregorian că n-are pe cine să pună la artă plastică la Casa Creației, iar Gregorian, care mi-era foarte bun prieten, a spus: „-Uite, e Bratu, care are Școala de Artă!“, vezi, Doamne!, și în felul ăsta am fost angajat șeful Sectorului Arte Plastice. Munca era extraordinar de frumoasă, pentru că mă ocupam de artiștii plastici amatori din regiunea Oltenia. Atunci, instituția se numea Casa Regională a

Creației Populare Oltenia și erau raioanele, în care funcționau case de cultură, apoi căminele culturale de la sate sau din orașele mici. Am înființat Cercuri de Artă Plastică în mai toate locurile: la Corabia, la Caracal, la Severin, la Târgu Jiu...

L.P.: Dar ce însemna un raion?

G.B.: O zonă care cuprindea mai multe comune. Un fel de județe de astăzi, dar mai mici; adică mai multe raioane formau o regiune; la noi era Regiunea Oltenia.

Norocul nostru a fost că eram foarte ajutați. Nu mai spun că pe vremea aceea n-aveam niciun mijloc de locomoție: mergeam cu RATA, mergeam cu trenul, mergeam cu.... La ora aia RATA pleca la 9:00 din Craiova și ajungeam după-amiază la 18:00 la Plenița, 60 de kilometri. Dar, vă spun, eram ajutați... De multe ori am venit și cu mașina Mitropoliei.

În locul lui Haborschi a venit director Constantin Baban, tot așa un tip foarte entuziast, plin de idei, căruia îi mergea mintea; cânta la pian, compunea...

L.P.: În ce an se întâmplă?

G.B.: În 1958 parcă a venit Baban.

Gabriel Bratu alături de echipa de început

Locusteanu a trecut din contabil în locul lui Parsechian la brigăzile artistice și de... agitație. La teatru a venit Alfons Atanasiu în locul Olgăi Ionescu. Apoi s-a înființat un post de organizator ocupat de nea Popică (Aurel Popovici), care a devenit mâna noastră dreaptă. Cum aveam nevoie de ceva el ne salva, adică rezolva cu camera la hotel, cu masa. Plecam pe unde plecam, că făceam foarte mult teren la vremea aceea, fiind perioade când plecam, eu știu, două săptămâni de-acasă, dar nu se simțeau pentru că, ajungând într-un raion, era activitate la căminul cultural până la miezul nopții, la căminul cultural se întâmpla ceva, pentru că se înființaseră formații, coruri, grupuri vocale, echipe de dansuri, brigăzi artistice (erau la modă la vremea aia), formații de teatru, uite: Uzinele Electroputere, de exemplu, aveau un ansamblu de folclor. Nicu Crețu, actualul dirijor și fost director al Ansamblului Folcloric „Maria Tănase“ la Electroputere și-a început cariera, unde, inginer fiind, a înființat un taraf popular. Radu Nicolae, fost director la Teatrul Național din Craiova, era instructor la formația de teatru. Aveau și formație de estradă de care se ocupa Venus Ciocâlțu, care nu mai este printre noi. Făceau până noaptea târziu repetiții, apoi spectacole și, așa cum spun, era și entuziasmul participanților. Erau Corul CFR sau Corul Învățămintului; erau coruri de 80-90 de persoane. Alexandru Racu era dirijor la un cor, domnul profesor Mihail Bârcă era dirijor la alt cor, iar Constantin (Titi) Ungureanu se afla la pupitrul dirijoral al altui cor. Erau formații extraordinare de bine puse la punct și, iar repet, pasiunea noastră și pasiunea lor s-au împletit de minune și s-a făcut ce s-a

făcut. Din doi în doi ani se organizau așa-zisele festivaluri republicane, care începeau de la faza pe comună și se terminau cu faza republicană de la București. Deci, finala era la București. Dacă anul ăsta era Festivalul de Artă Populară, adică de cântece și jocuri populare, și așa mai departe, anul viitor era Festival de Teatru, „I.L. Caragiale“. Apropo de asta, mi-aduc aminte cum la intrarea într-o comună era un banner - cum se spune astăzi -, o pancardă pe care scria: „Bine ați venit la Festivalul Ilie Caragiale!...“

Erau comune care aveau formații de teatru; sate care aveau grupuri vocale, coruri mici (20-30 de persoane). Comuna Dăbuleni, spre exemplu, avea cor de 100 de persoane. Formația de dansuri de la Dăbuleni avea peste 100 de persoane, cuprinzând trei generații. Osica și Dobrun aveau 100 și ceva de călușari, formații cu care luam mereu premiul I, la București, pe țară.

Vă spun, eram și ajutați! Eu țin minte că un „tovarăș“ de la Partid, la Regiune, mi-a spus așa: „*-Eu nu mă pricep. Dumneata de-asta ești pus acolo ca să faci treabă; când ai nevoie de ceva, îmi dai telefon, chiar la două noaptea, nu mă deranjezi!*“. Ei, să-mi fie iertat, astăzi nu știu dacă mai găsim oameni din ăștia!

Înființându-se Casa de Cultură de la Caracal, directorul numit atunci, Mișu Stănculescu, plecat de curând dintre noi, s-a dus tot așa să se vaiete că n-are oameni să facă formație la Casa de Cultură iar șeful Raionului i-a chemat la o ședință pe toți directorii de întreprinderi, președinții de sindicat, secretarii de partid și le-a spus: „*-Uite asta, asta și-asta!*“. Ei, a doua zi erau sute de oameni la Casa de Cultură. S-au făcut formații și s-a dat primul spectacol la

care șeful Raionului n-a venit, cu toate că fusese invitat. A doua zi, directorul Casei de Cultură, Stănculescu, i-a dat telefon: „–*Puteți să mă primiți zece minute?*“ „–*Da, sigur că da, vino!*“ . Și a venit și cu coru' și cu brigada artistică și a dat spectacol acolo, în birou la el. La următoarele spectacole care au fost, dacă acestea erau programate la ora 17:00, la 16⁴⁵ șeful Raionului era acolo, ca să nu se mai întâmple povestea de atunci. De-asta spun că s-a dat importanță treburilor astea pentru că, de exemplu, în juriile care veneau, nu vorbesc de juriile republicane de la București, care veneau la noi jos, aici, la Raion, erau nume cu renume. Ca s-aduci pe artistul poporului Costache Antoniu, de exemplu, sau pe Olga Tudorache, într-un juriu în comuna nu știu care, să vadă trei formații de teatru, era un lucru nemaipomenit. În al doilea rând, aveam cercuri de artă plastică, cercuri literare. Aproape lunar, ne veneau echipe de la București, de scriitori, mari scriitori, nu fitecine, la vremea aia: Dan Deșliu, Maria Banuș, nu știu care mai erau pe atunci cu care mergeam la cercurile ăstea literare și făceau întâlniri între ei și scriitorii amatori.

L.P.: Casa Creației lansa invitație către scriitori, către actori?

G.B.: Sigur că da.

L.P.: Și le asigura transport?

G.B.: Absolut. Actorii erau numiți de la București în jurii. Erau jurii regionale, jurii interregionale și republicane. ăstea le numea Bucureștiul. Aveam cercuri de artă plastică, la fel, aduceam artiști mari de la București. Îmi amintesc bine că l-am adus pe maestrul Schweitzer-Cumpăna la Turnu-Severin, unde aveam un cerc de

artă plastică foarte puternic, și l-au așteptat la gară. Maestrul avea peste 70 de ani la vremea aia, și alții care erau la fel de în vârstă... Văzându-l pe maestrul Schweitzer, i-au pupat mâna. Atât l-a impresionat pe maestru treaba asta că i-au dat lacrimile. Doamne, ce oameni!

L.P.: Cum vă stabileți proiectele pentru un an întreg? Cum se proceda la vremea aceea în Casa Creației?

G.B.: La vremea aia, pe un an întreg se făceau proiectele în mare, pentru că aveam, v-am spus, acțiuni republicane la care trebuia neapărat să mergem. Aveam însă un registru în care notam în fiecare zi ce făceam și ne făceam proiectul pentru a doua zi. Aveam proiecte săptămânale. În fiecare sâmbătă aveam ședință de analiză, de dare de seamă pentru ceea ce am făcut, și unde prezentam și ceea ce aveam de făcut în săptămâna următoare. Deci, toate treburile astea se făceau foarte bine, e adevărat, era o hârțogăraie... Baban, sâracu', spunea că noi suntem „direcția mișcării hârțoilor“, deoarece pentru orice trebuie să faci o hârtie. Baban a avut și o idee nemaipomenită atunci, pentru care l-am înjurat noi la început, dar apoi i-am dat dreptate: domne, trei rânduri dacă apăreau într-un ziar despre ce s-a întâmplat ieri, la Calafat, spre exemplu, cum că s-a deschis o expoziție a lui Popescu“, trebuia să tai chestia aia din ziar, titlul ziarului cu data și lipite într-un registru. La început l-am înjurat toți, dar așa de bine ne-a prins pe urmă că dacă aveam nevoie de ceva dam fuga și le găseam pe toate acolo aranjate, dichisite, puse la punct.

L.P.: Și venea fiecare dintre colegii dumneavoastră, cel care se

ocupa de teatru, fiecare venea cu propuneri pentru cum ar trebui promovată mișcarea artistică?

G.B.: Da, sigur că da. Și mai era o chestie, chiar dacă eu mă ocupam, cum v-am spus, de arte plastice și mai târziu de arta populară, de cinecluburi și de cercurile foto, atunci când aveam acțiune, să spunem de teatru, eram toți axați pe treaba asta, adică cu asta ne ocupam, asta făceam și rezultate să știți că au fost. Uite, de exemplu: Cercul de artă plastică de la Caracal, din câte îmi aduc aminte eu acum, a dat un Ion Trucă, profesor universitar la Facultatea de Artă Plastică din Iași, a dat un Miki Trifan, profesor la Liceul de Artă „Marin Sorescu“ de aici, din Craiova, a dat un Vintilă Mihăilescu, unul dintre marii noștri graficieni, care stă mai mult în străinătate.

L.P.: Când s-a înființat?

G.B.: Cam în '57, cam așa.

L.P.: Deci, practic e aproape de momentul când ați venit în Casa Creației.

G.B.: Da, păi cu asta m-am ocupat, asta trebuia să fac. Mă laud acum că am înființat primul cerc de artă naivă, într-un sat, într-o comună, la Bârca, pe țară vorbesc. Și tot la Bârca am făcut și primul cineclub. Bine, era și un director, Greblă Tiberică, care se uita la noi ca la nu știu cine. Ceea ce-i spuneam să facă, aia făcea. Ne-a ajutat foarte mult. Erau acțiuni care se făceau.

L.P.: Deci se făceau cercuri literare, cercuri de artă plastică, cercuri de artă populară. Ce se întâmpla în cercul de artă populară?

G.B.: Cusutul, țesutul.

L.P.: Erau meșteșugurile populare.

G.B.: Cioplitul în lemn, ceramica...

L.P.: Și spre ele veneau copii, veneau tineri?

G.B.: Nu numai copii, erau și oameni în vârstă.

L.P.: Și toate erau gratis?

G.B.: Da, sigur că da, plus că li se asigurau și materialele, fie de către căminul cultural, fie de către casa de cultură.

L.P.: Ce se întâmpla de fiecare dată, spre exemplu, după un cerc de artă plastică? Bănuiesc că aveau foarte multe lucrări, se organiza o expoziție? De aici s-a născut ideea unei galerii?

G.B.: Era Bienala de artă plastică. Întâi se făcea expoziția pe cerc, după care, dacă erau mai multe cercuri într-o localitate, se făcea expoziția pe localitatea respectivă, sau oraș, să spunem. Apoi pe raion; poate pe raionul respectiv mai erau încă două-trei cercuri; după care se deschidea expoziția pe regiune, cea interregională și apoi republicană la București. Totdeauna s-a făcut la Sala Dalles, marea sală de expoziție de pe vremea aia, din București, și la care veneau începând cu ministrul culturii până la artiști plastici de renume precum maestrul Corneliu Baba, maestrul Irimescu... Toți marii erau interesați de activitatea asta.

L.P.: Și urmăreați împreună, cumva, evoluția artelor în rândul tinerilor, pe fiecare regiune în parte?

G.B.: Absolut.

L.P.: Bănuiesc că se făcea o monitorizare a impactului.

G.B.: Da, bineînțeles. Pentru că erau, cum să spun eu, erau grupurile, începând de la grup vocal și terminând cu corurile care

*Gabriel Bratu
alături de prieteni,
artiști plastici
George Vlăescu
(centru)
și
Eustațiu Gregorian
(dreapta)*

ajungeau să aibă și 100 de persoane, dar erau și soliști fie soliști vocali, fie instrumentiști, recitatori. De exemplu, mama Dianei Lupescu, actrița de la București, a luat premiul I pe țară pentru recitare și lucra la Casa de Cultură Sergarcea.

L.P.: În ce constau premiile la acea vreme?

G.B.: Păi, cum să spun, eu aveam 710 lei salariu când am luat un premiu de 3000 de lei...

L.P.: Unde?

G.B.: La un concurs de caricatură.

L.P.: În România?

G.B.: În România, da.

L.P.: Erau în bani și erau foarte mari.

G.B.: Erau și în bani și în obiecte; se dădeau ca premiu un pian să spunem, o pianină, costume, instrumente muzicale etc.

L.P.: În funcție de specificul formației. Erau premii foarte mari și înțeleg că instituția avea un buget foarte mare.

G.B.: Sigur că da, transport, masă.

L.P.: Peste tot pe unde plecați în deplasări vă era plătit transportul, vă era asigurată masa?

G.B.: Absolut tot. Artistul nu scotea un leu din buzunar. Sau, un alt exemplu: câștigasem “o paporniță” de premii la București la artă populară, adică la dansuri și așa mai departe și, venind cu trenul, în care eram 1500 de oameni, adică aveam un tren al nostru, venind de la București am fost primiți în gară de „ăi mari”. Ni s-a spus să nu coboare nimeni din tren, decât organizatorii, adică conducerea. În sala de așteptare era tovarășul Predescu,

președintele Sfatului Popular Regional care zice: „–Domne, ce facem cu oamenii ăștia?” Luasem absolut tot, premii la dansuri, la cor, premiu la grup vocal, premiu la taraf. Șeful Secției Financiare pe vremea aia era Petre Gigea, care a spus: „–Eu nu pot să plătesc decât masă, casă și transport”. „–E nemaipomenit. Hai să-i ducem la mare!”

Și din tren au fost dați jos și urcați în autobuze; era ITA alături și s-a plecat la mare. Erau oameni care nu văzuseră marea în viața lor, oameni care... Mi-aduc aminte că niște femei văzând cum vin valurile au luat-o la fugă...

Cineva a zis: „–Domne, aveți taraf și dansatori, nu vreți să dați un spectacol, pentru că avem niște străini aici?” Și-am dat un spectacol la Mamaia. Ei, bine, după toată treaba asta a luat ființă Festivalul de folclor de la Mamaia anul următor.

L.P.: Și toate premiile astea le luaseră la unul din festivalurile republicane. Doljul stătea bine la capitolul formații?

G.B.: Oltenia era pe vremea aia.

L.P.: Dar Doljul, în mod special, avea ansambluri multe, avea meșteri mulți?

G.B.: De exemplu, la Segarcea aveam un cerc foarte puternic de țesut, de artă populară; la Calafat tot așa, un cerc de artă plastică; la Dăbuleni corul și formația de dansuri erau renumite la vremea aia. Titi Păsculescu era mai mare acolo iar Marius Vasilescu era directorul Căminului Cultural Dăbuleni.

L.P.: Cine-i pregătea pe oamenii ăștia?

G.B.: Erau mai răsăriți, să zic așa, în sat sau în orașul respectiv

Gabriel Bratu, alături de doamna Paula Dogăroiu și echipa CJPCT Dolj, în iunie 2000

dar, de obicei, erau ai noștri care se duceau: Lică Baltă, de exemplu, tot timpul era ba în nu știu care comună, ba în nu știu care oraș să lucreze cu formațiile.

L.P.: Cu formațiile de dansuri?

G.B.: Da, cu formațiile de dansuri.

Apropo de Marius Vasilescu, directorul Căminului Cultural Dăbuleni, mi-aduc aminte cum am plecat cu un grup de tineri scriitori, printre care erau: Tita Chiper, Constanța Buzea, Florența Albu, Mihai Negulescu, Marin Sorescu și Gabriela Melinescu la o întâlnire literară la Dăbuleni, o întâlnire literară a acestor scriitori cu scriitorii amatori locali. Când am ajuns acolo am aflat că totul era programat pentru seară, iar noi ajusesem înainte de prânz.... Ce facem, ce facem? Ne-am dus alături, în comuna Potelu, unde era un centru de vinificație și unde un amic al meu era mai mare acolo, era inginer-șef la Vinalcool. A pus pe masă un coș cu obleți prăjiți, tăvăliți prin mălai și câte o oală de must pentru fiecare... S-a discutat până târziu. Când ne-am întors la Dăbuleni, căminul arăta de parcă nu mai era cel dinainte: covor la intrare; câțiva îmbrăcați în costum popular, ne-au primit cu pâine și sare; scena, tot așa decorată cu covoare și cu flori. Am urcat pe scenă și am văzut o sală arhiplină. Și pe geamuri erau urcați... Fiecare scriitor a început să recite, ultimul fiind Sorescu. Marin Sorescu, a citit o poezie, a citit două, a citit trei și a ajuns la "Trebuiau să poarte un nume". După două versuri toată sala recita. Marin Sorescu s-a oprit din recitat iar sala a continuat... Lui Marin Sorescu îi curgeau lacrimile; se uita uimit la sala aia și nu-i venea să creadă. S-a terminat poezia: „și

pentru că trebuia să poarte un nume, i s-a spus Eminescu". A fost o pauză de două - trei minute, o liniște totală, ca apoi să izbucnească urale, aplauze. Marin Sorescu era statuie, era stană de piatră, se uita fix la cei din sală...

Am aflat apoi că, de fapt, ei aveau cercul lor literar iar la Căminul Cultural Dăbuleni citeau și poeziile poezilor actuali, contemporani.

Astfel de întâlniri cu profesioniștii se făceau foarte des.

L.P.: Și erau foarte deschiși.

G.B.: Le plăceau și lor discuțiile, pe lângă faptul că ascultau și producțiile celor din cerc.

L.P.: Și așa se făcea cumva un filtru spre calitatea aia care, de exemplu, trebuia să presupună intrarea în Uniunea Scriitorilor sau în Uniunea Artiștilor Plastici?

G.B.: Cum se spune, era o pregătire; nu s-a ținut cont niciodată de meseria individului, că ăla e medic sau e țăran. Toți au fost egali când a fost vorba de arta pe care o practicau în cadrul cercului din cadrul căminului sau al casei de cultură. Am avut extraordinar de mult de învățat și de asta rezultatele au fost cele care au fost. Acum mi se rupe sufletul când văd că nu se mai întâmplă nimic la căminul cultural, nici vorbă de formații așa cum erau la vremea aia. La un moment dat, dacă ni se cerea o formație de dansuri, ca să zic așa, nu știai pe care s-o trimiți.

L.P.: Era o singură formație de dansuri într-o comună sau se întâmpla să fie mai multe?

G.B.: Cam o singură formație era.

L.P.: Dar, spuneți-mi, cum erau ajutate formațiile astea să-și cumpere costumele, că astăzi este o problemă, practic rămâne cumva în spinarea coordonatorului formației să se descurce, să găsească fonduri și să rezolve problema încălzirii, a costumelor, că trebuie să fie costume cu specific nu costume făcute după internet.

G.B.: La vremea aceea încă mai exista costum popular acasă. Trecând timpul, casele de cultură au început să-și facă ele costume pentru formații.

L.P.: Funcționau și ateliere din astea de lucru?

G.B.: Erau cooperativele, pentru că era mult de lucru, dar erau bani pentru treaba asta și nu s-a pus problema niciodată cu ce-i îmbrăcăm, cu ce-i încălzim, toți au avut totdeauna.

L.P.: Și-mi imaginez că arătau impecabil în concursuri?

G.B.: Sigur că da.

L.P.: Directorii căminelor culturale erau oameni bine pregătiți în acest sens, adică știau ce au de făcut?

G.B.: Asta e diferența azi. Acum, să fii director trebuie neapărat să faci politică. Atunci nu se ținea cont de treaba asta, nu era musai să fii membru de partid ca să fii director de cămin sau director de casă de cultură, trebuia să știi meserie. De obicei la căminele culturale majoritatea erau învățători sau profesori din satul respectiv. Am avut, cu toate că era, hai să-i zic, o interdicție a preoșimii să se amestece, dar am avut coruri dirijate de preoții din satul respectiv; e adevărat, erau civili, adică nu veneau în sutană, dar am avut asemenea exemple în multe comune: Lelești în Gorj, iar, aici, în Dolj nu-mi mai aduc aminte acum; Paula Dogăroiu

trebuie să știe mai bine pentru că ea era cu corurile.

L.P.: Când a venit doamna Dogăroiu la Casa Creației?

G.B.: Cred că prin '59 - '60.

L.P.: Tot o copilă era?

G.B.: Terminase liceul, pentru că și ea și eu am plecat la facultate fiind angajații Casei Creației și ne-am reîntors la Casa Creației după terminarea facultății.

L.P.: Când ați plecat spre facultate?

G.B.: În 1963.

L.P.: Și ați făcut Academia de Arte Plastice?

G.B.: M-am reîntors la Casa Creației. Am revenit și am stat până în '72. Am făcut și pe directorul o perioadă, pentru că a plecat Titi Baban și, n-a avut de lucru, m-a lăsat pe mine în loc.

L.P.: În ce perioadă?

G.B.: '68 - '71. În '72 am plecat fiindcă s-a înființat editura și am trecut la editură.

L.P.: Deci ați fost director trei ani.

G.B.: Da, cam așa.

L.P.: Cum era să fii director la Casa Creației?

G.B.: Nu mi-a plăcut. Nu mi-a plăcut, pentru că trebuia să fim dimineața la oră fixă: eu, femeia de serviciu și șoferul; colegii veneau mai târziu. A fost o instituție care n-a avut program; veneam la 9:00 – 10:00, dar nu stăteam nicodată numai 8 ore.

Au fost perioade când ne-apuca miezul nopții până terminam ce aveam de terminat în ziua respectivă; am stat și o săptămână

Gabriel Bratu (foto dreapta)

întreagă; venea nevastă-mea cu o cămașă și cu schimburi după mine... De-asta spun că n-am avut program.

L.P.: Unde a funcționat prima dată Casa Creației?

G.B.: Primul sediu a fost în beciul fostei Școli „Cornetti“, pe strada M.Kogălniceanu, și de acolo ne-am mutat în grajdurile Palatului „Jean Mihail“, partea asta dinspre strada Romul. Nu mai sunt grajdurile, acum e un bloc. După aceea, datorită domnului Ion Predescu, președintele Sfatului Popular Regional, ne-a fost dată clădirea din strada Unirii nr. 89, care era într-o paragină!... Două sălii din față nu aveau podea... Că ne-a dat clădirea asta n-a fost nimic, da' ne-a dat și banii, pentru ciment; casa fusese făcută praf la cutremur... Acolo s-a stat până după '90 când au apărut, mă rog, rude de-ale proprietarilor și au revendicat-o; au luat-o și-i goală și-acuma, e în paragină, vorba aia... Înainte de '89, proprietar pe fostele sedii era Sfatul Popular, iar după '89 Consiliul Județean care a dat în administrare Centrului clădirea actuală din strada Alexandru Macedonski nr. 28 refăcută, aranjată, dichisită și așa mai departe.

L.P.: Pe Unirii ați înființat și Galeria „Cromatic“?

G.B.: Prima galerie pentru amatori din țară.

L.P.: Prin ce an?

G.B.: Prin '59-'60, cam atunci. Da, aveam două săli.

L.P.: De aceea ați și spus Galeria „Cromatic“?

G.B.: Da.

L.P.: Vă mai amintiți cine a expus pentru prima dată în prima galerie pentru amatori din România?

G.B.: Nu mai știu, mi se pare că a fost o expoziție comună, expoziție de grup, dar individual au fost Nae Truță, sâracu', care nu mai e, Nicolae Alexi care a fost președintele Uniunii Artiștilor Plastici din România, apoi Bulacu, Aurel Bulacu, directorul Liceului de Artă „Tonitza“ din București, ei au expus la Galeria

Gabriel Bratu și Florin Rogneanu

„Cromatic“ prima dată în viața lor, prima lor expoziție personală. Făceam șantiere de creație cu amatorii câte o săptămână; mergeam, fie în comune, fie în unități industriale, mă rog, la diverse unități de-astea, la Șantierul Naval la Severin și așa mai departe.

L.P.: Și ce făceați acolo concret?

G.B.: Se lucra. O parte dintre lucrări le donam lor iar cu altă parte făceam expoziție la Craiova.

L.P.: Aveați libertatea de a expune sau de a chema pe cine vroiați în galerie sau aveați interdicții?

G.B.: Nu, nu.

L.P.: Nu se uita nimeni înainte la tablouri, le vedea atunci în expoziție?

G.B.: Da.

L.P.: Da, deci nu era nicio constrângere.

G.B.: O singură dată a venit cineva și a spus să dau niște tablouri jos. Era artă naivă, tablouri de-ale lui Ghiță Mitrăchiță din Bârca, și le-am dat jos. Când a venit comisia de la București, ca să selecteze pentru expoziția republicană, a luat-o pe aia, pe aia iar Costache Piliuță, care mi-era foarte bun prieten, și care era președintele comisiei, zice: „*Bă, altceva nu mai ai?*“ Zic: „*Ia, vino la mine!*“ Și l-am dus la mine în birou unde i-am arătat lucrările date jos. Mi-a tras o-njurătură: „*Aia are premiul I, aia are premiul I*“, ca, pe urmă, revenind, să le spună celorlalți: „*Uite, bă, ce mi-a făcut olteanu!* Uite-așa, uite așa, așa!“, la care cel ce fusese cu datul jos s-a făcut verde, albastru, bleumarin...

L.P.: Când făceați vernisajele? Era o zi anume pentru vernisaje?

G.B.: De obicei la început de an făceam programarea pe cercuri: Calafat, Turnu-Severin, Târgu-Jiu și așa mai departe. Îi programam, dar, între timp, veneau diverși: „*Vreau și eu o expoziție, că mai am liber de la până la.*“ Și când aranja expoziția, venea vernisajul; nu erau niște date precise. A, bineînțeles, erau expoziții ocazionale, la 1 mai, 23 august, 30 decembrie... Era musai, trebuia să le facem pe astea!

L.P.: Public venea?

G.B.: Cum să nu.

L.P.: Veneau vizitatori din afară?

G.B.: Cum să nu, sigur că da, foarte mult public, pentru că, în primul rând, veneau rudele expozanților, prietenii. Și culmea e că nu era ca acuma, cu vinu' și cu salamu' sau fursecul pe masă... Nu. Se vorbea și gata, se deschidea expoziția.

L.P.: Cine făcea, cine erau de obicei criticii care făceau onorurile vernisajului?

G.B.: Păi, de exemplu, domnul profesor Marineanu de la Liceul de Artă. Mai erau domnul Hagiescu, doamna Nastasescu, doamna Mitrică, domnul Marinache.

L.P.: În afară de expozițiile din galerie aveați și alte evenimente pe care le derulați chiar în sediu?

G.B.: Da, da, aveam și cercurile. O parte dintre membrii cercurilor se întâlneau aici unde, de obicei, se țineau ședințe cu instructorii. A, nu mai spun că, vara se făcea un instructaj la care veneau cred că 1500 de oameni din toată regiunea, instructori de brigadă, instructori de teatru, de dansuri și așa mai departe și pe

urmă se împărțeau și lucrau pe secțiuni o lună de zile.

L.P.: Și instructajul era făcut de angajații Casei Creației?

G.B.: De noi, da. Bine, mai aduceam și alți specialiști, de exemplu, pe maestrul Seifert sau pe maestrul Badea, de la Ansamblul Folcloric „Nicolae Bălcescu“, care făceau dansuri sau pe măștrii de cor Mihail Bârcă sau Alexandru Racu, pentru muzica corală.

L.P.: Cum a apărut Festivalul Național „Maria Tănase“ în viața Casei Creației?

G.B.: Într-o zi, la o ședință, hai să-i zic așa, fiindcă ședințele la noi erau cu cafeaua pe masă, țigara... - toată lumea fuma la vremea aia -, și nea Titi... (niciodată nu i s-a spus tovarășu' director, decât față de altcineva), nea Titi zice: „*Hai să facem ceva deosebit! Hai să facem un festival de muzică populară pentru noi aici!*“, iar Lică Baltă, la rândul lui: „*–Da`, de ce aici? Hai să-l facem pe țară că bani avem*“. Nea Titi continuă: „*–Păi, și cum să-i spunem?*“, „*– Să-i spunem Maria Tănase*“.

În '69 se întâmpla treaba asta. S-a făcut hârtia respectivă cu propunerea respectivă... Văd că astăzi sunt o mulțime care zic că „eu am făcut Festivalul“.

L.P.: Deci practic a pornit de la un om.

G.B.: Absolut!

L.P.: Fiecare din cei de la ședință și-au adus contribuția?

G.B.: Absolut. Și-acuma ca să mă laud și eu un pic, la banchetul primei ediții a Festivalului „Maria Tănase“, Doina Badea și Margareta Pâslaru au cântat îmbrăcate în costum popular.

L.P.: Deci asta se întâmpla în 1969?

G.B.: '69.

Gabriel Bratu (stânga), Antipa Croitoru (centru), Ștefan Popa Popa's

L.P.: Când, toamna sau când?

G.B.: Nu, prin mai-iunie. La ediția a III-a, în 1973, în juriu a fost și Ioana Radu. La banchetul din finalul Festivalului, coana Ioana Radu care mă cunoștea, cu care fusesem într-un, hai să-i zic așa, turneu aproape două luni, cu toată spuma muzicii populare românești a țării, prin regiune, (coana Ioana este singura care nu mi-a zis niciodată pe numele mic, ea din „*Bratule*“ nu m-a scos) și care acum stătea lângă primul secretar la masă, mă strigă: „*–Bratule!*“ / „*–Da, coană Ioană!*“ / „*–Bă, dacă mor, și-mi faceți și mie festival, la „Minerva“ vreau să-mi-l faceți, că eu acolo m-am născut!*“ Ioana Radu a cântat la „Minerva“ la începuturile ei.

L.P.: Ați cunoscut-o cu un an înainte de festival pe Ioana Radu?

G.B.: Nu. Mai înainte, pentru că, în '56-'57 am fost chemat și mi s-a spus: „*–Ce să-ți fac dacă nu ești însurat?! Uite, pe tine te-a trimis directorul să pleci cu o trupă de la București...*“ Când a venit trupa de la București cu autobuzul și când am văzut cine coboară din autobuz mi s-au înmuiat picioarele; cu Budișteanu în frunte cu frații Predescu, vioriștii, Fănică Luca, cu Marcel Budală, Farămiță Lambru, Maria Tănase, Ioana Radu, Rodica Bujor, Maria Lătărețu, Ion Luican, Toni Iordache la țambal, mă rog, eh, cu oamenii ăștia eu am fost aproape două luni în toată regiunea.

L.P.: Unde cântau?

G.B.: În căminele culturale... Au cântat și în palton, dar nimeni n-a zis: „*–Eu nu cânt că e frig în sală!*“ Toți erau îmbrăcați în paltoane, cu sala în paltoane, dar au cântat cu suflet, i-apuca miezul nopții în spectacol....

L.P.: Cum reacționau oamenii de-acolo când se întâlneau cu ei?

G.B.: Vai de mine, în primul rând că nu le venea să creadă că aia e Ioana Radu și Maria Tănase de-adevăratelea. Dar, ce oameni!

L.P.: Erau mulți spectatori atunci când cânta Maria Tănase?

G.B.: Sălile arhipline... Se lăsau ușile deschise ca să se audă și afară, unde erau o grămadă de oameni care nu puteau să intre.

L.P.: De câte ori ați plâns în turneele astea?

G.B.: Ooo...

L.P.: S-au întâmplat momente pe care nu le-ați mai putut uita toată viața?

G.B.: La Maglavit. Toți eram la masă. Ioana îl întreabă pe cel de lângă dânsa: „*–Dumneata ești de-acî din Maglavit?*“ / „*–Da, născut, crescut.*“ / „*–Pe escrocu' ăla de Petrache Lupu îl cunoști?*“, la care el răspunde: „*–Îl cunosc foarte bine, e tata.*“ / „*–Au, fi-mi-ar gura-dracu!*“. Mă rog, erau astfel de momente. Spun, era o altă viață, din punctul ăsta de vedere vorbind.

L.P.: În care nu prea resimțeau toate privațiunile.

G.B.: Adică oameni care, după opt ore de muncă sau veneau de la câmp, vorba aia, de la sapă sau mai știu eu de unde, n-au zis: „*nu mai pot, aoleo, mă duc acasă să mă culc*“ și veneau la repetiții seară de seară.

L.P.: Dar, nu erau obligați?

G.B.: Nu, nu. Veneau din dragoste, din amor pentru ceea ce făceau.

L.P.: Revenind la festival, cât a durat prima ediție?

G.B.: Păi, câteva zile, două - trei zile, apoi spectacolul de gală.

L.P.: Și cum era constituit?

G.B.: Era preselecția.

L.P.: La care se prezentau din regiune.

G.B.: Din toată țara, da. După aceea, două zile erau concurenții, și după concurenți urmau recitalurile, dar era o zi numai cu recitaluri și gala cu premianții.

L.P.: Cine au fost primii premianți? Vi-i mai amintiți?

G.B.: Nu mai știu, în orice caz și Roșoga.

L.P.: Până ați plecat de la Creație, care au fost numele, așa a căror viață s-a schimbat după premiile de la „Maria Tănase“.

G.B.: A, păi sunt destui, sunt destui: Angelica Stoican, fiica ei și alții...

L.P.: S-a organizat din acel moment o dată la doi ani?

G.B.: O dată la doi ani.

L.P.: A fost legată prima ediție de Târgul Meșterilor Populari?

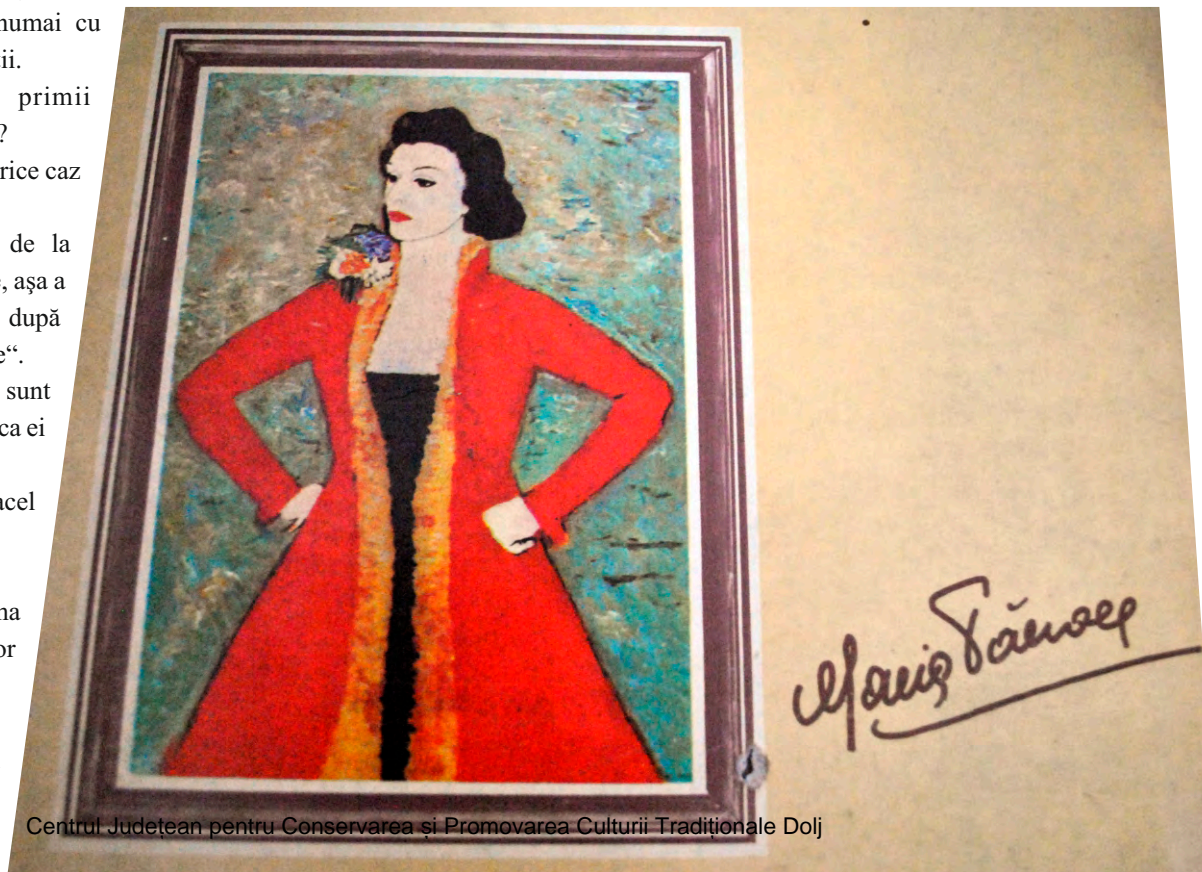
G.B.: Pe urmă.

L.P.: Deci, o dată la doi

ani. Întotdeauna era buget pentru festival, aveți dificultăți?

G.B.: Aveam bugetul nostru, adică al festivalului. Era prevăzut în plan.

L.P.: Și întotdeauna au fost suficienți bani pentru festival?

G.B.: Da, sigur că da. La vremea aia, să nu uităm că pe lângă Festivalul „Maria Tănase“, aveam Festivalul călușarilor (astăzi Alaiul Călușului Oltenesc), aveam Festivalul obiceiurilor de iarnă (astăzi Alaiul Datiniilor „Din străbuni, din oameni buni“).

L.P.: Deci, practic, Alaiul datiniilor de astăzi provine din anii '60.

G.B.: Da, da.

L.P.: Alaiul Călușului Oltenesc este tot așa ?

G.B.: Da, la vremea aia nu era ca acum. L-a preluat pe urmă Caracalul și acum văd că l-a luat Slatina, care îl face bine. Nu prea erau formații de călușari în toată țara.

L.P.: Păi, acum la Alaiul Călușului Oltenesc vin grupuri din România.

G.B.: Da, dar nu erau puhoi.

L.P.: Vara, aveți ceva sau era Festivalul „Maria Tănase“?

G.B.: Cam în iunie era Festivalul „Maria Tănase“. A, începuse un festival: „Marin Chisăr“...

L.P.: Pe care cât timp l-ați ținut?

G.B.: A, nu știu dacă a ținut două ediții.

L.P.: Și de ce s-a oprit?

G.B.: Nu știu.

L.P.: N-au mai fost bani?

G.B.: Nu știu, nu mai știu.

L.P.: Și Festivalul „Ioana Radu“?

G.B.: După 1997-1998, cam așa ceva.

L.P.: Cine era director atunci?

G.B.: George Obrocea. Și l-am făcut la „Minerva“. A fost un

regal: nea Bebe (Paraschiv) Oprea, dirijorul, celebrul dirijor, a murit săracu', de la București, cu orchestra în negru, cu papioane; prezenta Traian Stănescu, actorul, cu soția, Ilinca Tomoroveanu; au cântat Corina Chiriac, Daniela Vlădescu, cântăreață de operă care a cântat romanețe, apoi Nicolae Nițescu și alții.

L.P.: Ce amintiri vă leagă de Maria Tănase, de Ioana Radu, de Maria Lătărețu, că practic munca la Casa Creației v-a dat această șansă extraordinară de a fi în preajma unor oameni speciali?

G.B.: Țista a fost norocul vieții mele; am lucrat în două instituții în care am cunoscut oameni extraordinari, lume bună. Petrecând timp la editură am intrat în lumea astălaltă a scriitorimii și, vorba aia, eram bun prieten cu George Țârnea, cu Zaharia Stancu și-așa mai departe...

De Maria Tănase mă leagă extraordinar de multe. Ea îmi spunea mie „Găbel“. Venise deja la Craiova, fiindcă Bucureștiul o dăduse afară pur și simplu, și era aici angajată prin grija lui Ariton Rogneanu, tatăl fostului director al Muzeului de Artă din Craiova, Florin Rogneanu; Ariton Rogneanu, a fost cel care i-a creat postul de folclorist în Ansamblul „Nicolae Bălcescu“ din Craiova, altfel n-ar fi avut ce mânca. Televiziunea n-o mai chema, radioul n-o mai chema, mă rog, căzuse în dizgrație... Maria Tănase n-a cântat niciodată la mesele de sus...

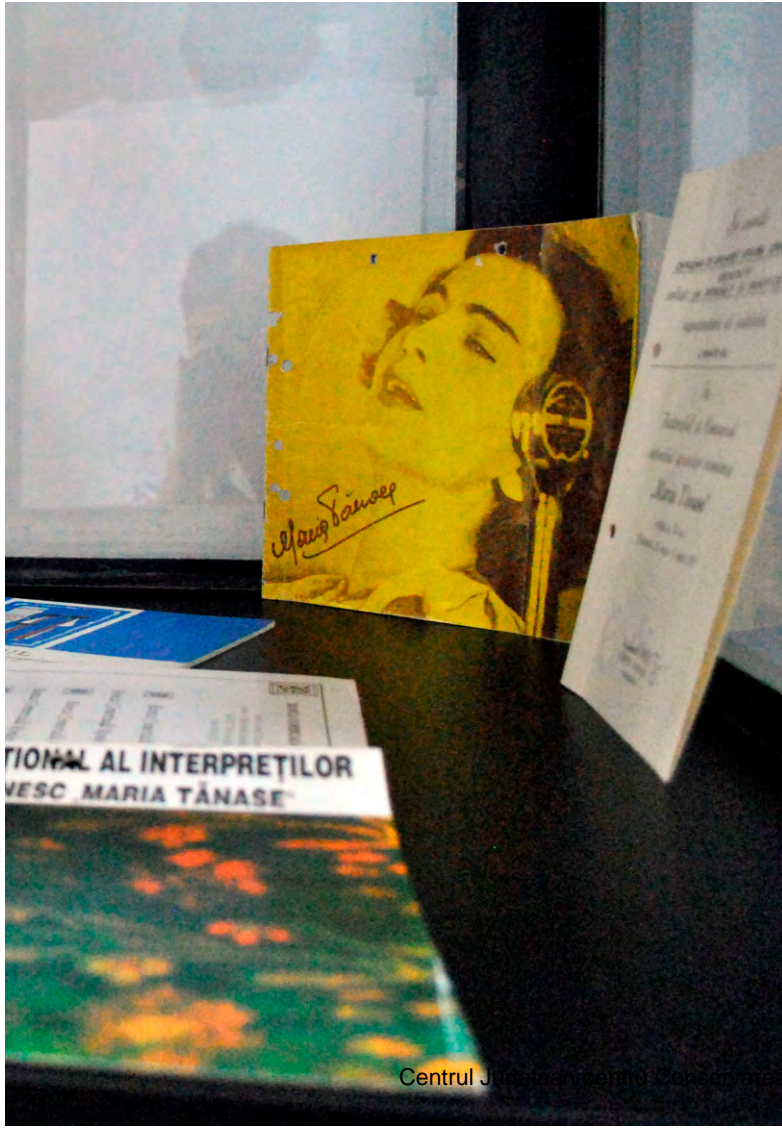
L.P.: A, și de-aici i s-a tras?

G.B.: Cășunaseră pe ea. Și când m-a văzut pe Unirii, mi-a zis: „-Găbele, bine căte văd! Dă-mi niște bani împrumut că mă dau ăștia afară de la hotel că nu mai am cu ce plăti!...“ „-Coană

*Mărie, n-am acum... Peste două zile iau salariul, și îți dau atunci.“
„–Și până atunci unde dorm?“ / „–Dormi la mine.“ / „–Aoleu, ce,
ești nebun, să facem prostii?“ / „–Nu facem nicio prostie, că dormi
singură!“*

Stăteam în Valea Vlăiciei, o fostă casă boierească, e o bancă acum acolo. Casă boierească, cu hol mare cu camere în jurul lui și fiecare familie într-o cameră. N-avea bucătărie. Toată lumea gătea pe hol. Era și o masă mare unde serveam cafeaua și discutam. Și am dus-o eu acolo, am lăsat-o, am plecat. Am dormit la Creație unde aveam un fel de cameră oficială, mă rog. A doua zi dimineață mă duc să-i duc niște sandwich-uri, cafea și țigări. Ea fuma... Când am venit toți vecinii erau pe hol și i-au zis: „–Bă, plecași și lăsași radioul deschis?!... Le spun că e Maria Tănase. „–Cum adică?“ / „–Foarte bine...“. Bat la ușă: „–Da“ / „–Sărut'mâna!“ . Era în pat în combinezon, cu ochelarii pe nas, cosea un nasture la rochie, mă rog, așa ciucită în pat. Și vecinii grămadă la ușă. Se uitau. Se uita și ea: „–Ce vă holbați, bă, așa, n-ați mai văzut cur de artistă emerită?“ . Altădată, tot așa, o întâlnesc... Eram invitat la Lică Baltă, colegul meu, la masă. Soția lui Lică Baltă era bucătăreasa la unul din restaurantele Craiovei. Dumneaei îmi zice: „–Găbele, hai să mergem să mâncăm la „Minerva!“ . Zic: „–Nu mergem la nicio „Minerva“; mergi dumneata cu mine să mâncăm.“ / „–Păi, unde?“ / „–Las', că vezi dumneata!“ . Și-i dau telefon lu' Baltă: „–Vezi că nu vin singur, vin cu cineva“ / „–Bine, bă!“ . Nu era o problemă. Când a văzut-o madam Baltă pe Maria Tănase s-a dus și i-a pupat mâna, iar coana Maria: „–Ce făcuși fă, îmi pupași mâna!“

De ce?“ / „–Pentru că, doamnă, dumneavoastră sunteți o Doamnă!“; i-a zis Băltica, nevasta lui Baltă. Am luat masa, mă rog, discuții și coana Maria a început să cânte și cânta, cânta... Băltica a zis: „–Aoleu, o dormi tovarășa!...“. Tovarășa Constanța, mă rog, secretar la regiunea de partid, locuia alături. Ei stăteau, cum să spun eu, într-o casă boierească. Baltă stătea în casa în care stătuse servitorimea. Și, nici una nici două, jap, se deschide ușa și apare tovarășa Constanța, peste noi: „–Ce e aia domne, nu poate omu` să doarmă că?!..“. Iar când a dat cu ochii de Maria Tănase, a făcut semn să tăcem și s-a așezat pe scaun și până dimineața la șase a stat acolo. Și după aia a zis: „–Vă rog să mă scuzați, mă duc că la șapte avem ședință de birou!“

Altădată eram cu coana Măria și cu Farămiță Lambru, de data asta în parc, la debarcader. Arhiplin, vara, frumos! Cunoșcându-i pe cei de acolo, ne-au adus o masă și au pus-o undeva. Ne-am așezat. Cânta unu' cu chitara romanțe, printre mese. El pe mine mă cunoștea, dar când a ajuns în dreptul mesei noastre și a dat cu ochii de coana Măria, a făcut ochii mari, a lăsat chitara iar coana Măria zice: „–De ce te-ai oprit?“ la care lăutarul tremurând: „–Păi, în fața dumneavoastră, doamnă, glasul meu sună a doagă!“ . A făcut-o praf... I-a dat 100 de lei, l-a pupat pe amândoi obraji iar lui Farămiță Lambru îi curgeau lacrimile. Ei, spectacol ca ăla n-am văzut de când sunt! Toată lumea în picioare aplauda. Coana Maria roșie la față era emoționată.

Sau altă treabă, tot în parc, cu coana Ioana Radu. Eram dincolo, vizavi, la „Ciobănașul“: „–Bratule, vreau să mănânc și eu doi mici

și să beau o bere!“ / „–Hai, coană!“ . Era tot așa seară de vară; nu se-auzeau decât greierii și broaștele iar la un moment dat coana Ioana îmi șoptește: „–Bratule, Dumnezeu când a făcut Raiu', i-a rămas o bucățică și a pus-o aici în buza Craiovei!“ Atât de mult o impresionase.

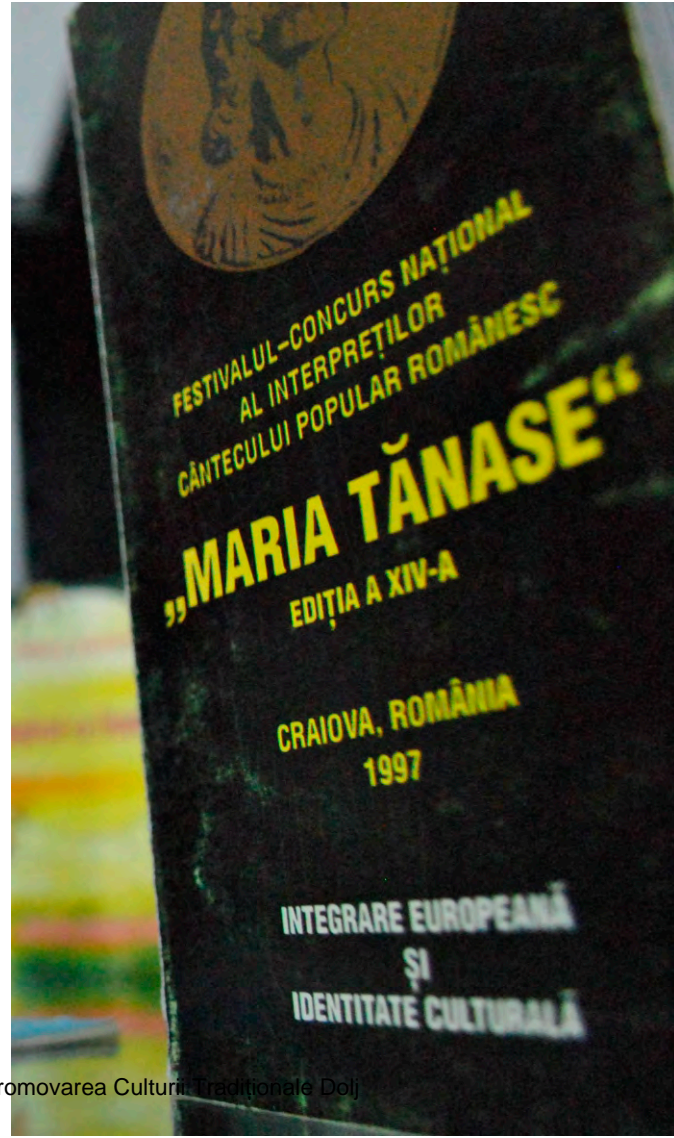
Așa, tot prin parc, am fost și cu Virgil Carianopol care era făcut praf de frumusețea parcului nostru... Era miezul nopții: „Ce minunăție în parcu' ăsta, e fantastic, e nemaipomenit!“.

L.P.: Și vă plimbați cu ei prin parc și erau fascinați?

G.B.: Erau făcuți praf de treaba asta. Așa, și hai să revin la Maria Lătărețu care nu știa carte, dar care m-a făcut praf, cu ce crezi? Într-o zi a venit cineva: „–Coană Mărie, să-ți dau niște texte uite-așa, pentru muzică populară!“ / „–Auzi, ia citește-mi-le!“ . Ea nu știa să citească. După ce le-a auzit, a zis: „–Nu e, nu sună, nu e de-ale noastre!“ Deci, așa cum era ea, ținea la... Bine, să nu mai vorbesc de Maria Tănase sau Ioana Radu în materie de texte... Dar, Maria Lătărețu, care era cum era, a avut totuși o... cum să spun eu, o abținere pentru orice; dacă n-a sunat cum trebuie, n-a cântat, n-a primit, n-a luat... De-aici diferența între textele de astăzi și textele de-atunci care este extraordinară.

L.P.: Ce-ați admirat și iubit la fiecare din ele în parte?

G.B.: Au fost ființe deosebite, lăsând de o parte vocea. Era o dată tot așa un banchet, tot la Festivalul „Maria Tănase“ și a venit Maria Lătărețu să spună: „–Auzi, dă-mi și mie mașina să mă duc până ici, într-o comună, e-am o nuntă!“ Zic: „–Coană Mărie să nu mă ții mult, că la cinci se termină povestea aici și mașina trebuie să

ducă lumea acasă. “ / „-Ai, domne, vezi-ți de treabă, că până la cinci se rezolvă!“ A venit pe la patru și-mi spune șoferu’: „-La trei nunți fu, trei nunți în trei comune“ Mașina era plină de pâine, găște, damigene. A zis coana Măria: „-Auzi, ia vezi cui dai astea că eu dacă opresc o damigeană de vin pentru al meu și o găscă e suficient!“ Și era mașina plină atât pe banca din spate cât și în portbagaj. Dar era extraordinar de darnică.

L.P.: Ioana Radu cum era?

G.B.: O ființă extraordinar de plăcută. Mi-aduc aminte, era în spital după accidentul pe care l-a avut și în urma căruia i-au scurtat un pic piciorul. M-am dus și eu la spital, i-am dus un buchet de flori, mare și: „-Aolele, Bratule, dăduși o poală de bani; să-mi fi adus niște flori de câmp că și alea îmi plac mult!“ Ce crezi că făcea: goblen, nu goblen, ia uite, cum se cheamă domne?...

L.P.: Croșeta?

G.B.: Nu croșeta...

L.P.: Împletea?

G.B.: Nu, ia uite, mă, cum se cheamă?!...

L.P.: Eu, dacă nu fac, nu știu decât de croșetat, împletit...

G.B.: Broda, extraordinar de frumos broda și spunea: „-Bă, după asta am trăit când n-aveam ce mânca; asta vindeam și...“ și-am spus eu, broda la fel de frumos precum și cânta. Când m-am dus acasă pe urmă, mi-a deschis, era în baston: „-Ei, Bratule, trăiși să mă vezi și beteagă!“ Îi părea foarte rău de ce s-a întâmplat, mă rog, îi părea rău că nu mai poate să iasă pe scenă, nu mai putea să...

L.P.: Și Ioana Radu și Maria Tănase, le-ați văzut și pe una și pe

cealaltă cumva izolate, încă fiind în viață?

G.B.: Da, da.

L.P.: Deci, practic, societatea nu s-a schimbat foarte mult.

G.B.: Nu știu de ce, mă rog, Ioana Radu a primit titlul de „Artist al poporului“, Maria Tănase nu, a rămas doar „Artist emerit“. Ce s-a întâmplat nu știu, nu știu ce s-a întâmplat!...

Ne povestea cum, la Târgu-Jiu, fiind invitată la masă la un medic acasă, pe culoar a întâlnit o pușcăriașă, adică una îmbrăcată în zeghe spălând geamurile, iar coana Maria a întrebat-o: „-Pentru ce ești închisă fă, ai furat sau pentru preacurvie?“ Nu i-a răspuns. Ca să afle la masă că, de fapt, aia era profesor, comunistă în lagăr la Târgu-Jiu și o luau când și când ca să nu stea numai acolo, mă rog, să-i facă viața mai ușoară, știi. Și zice: „-Băi, mi-a venit să crâp de rușine“. I-a trimis pachete, în fiecare lună, până când a ieșit din pușcărie. Era Constanța Crăciun.

La înmormântare Maria Tănase a fost depusă la Teatrul Savoi, la „Tănase“, o noapte întreagă, noaptea dinaintea înmormântării. În acea noapte Constanța Crăciun a stat lângă ea, o mângâia pe păr, pe perucă că nu mai avea păr săraca, era cheală. N-a scos o vorbă, n-a vărsat o lacrimă... Toată noaptea asta a făcut parcă era automat... În mormântarea a fost fantastică: de la Teatrul Savoi, de-aci din Calea Victoriei până la Cimitirul Bellu, toate geamurile de la blocuri erau deschise și se auzea cântând Maria Tănase la magnetofone, pick-up-uri, eu știu, ce aveau, date la maximum; ăsta cânta un cântec, ăla altul, iar lume... puhoi! Cred că au fost zeci de mii de oameni după ea. A venit și taraf de la Gorj.

CONSILIUL JUDEȚEAN DOLJ

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA
ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ

FESTIVALUL CONCURS NAȚIONAL

*Maria
Tămase*

Ediția a XX-a, jubiliară
CRAIOVA, 2009

TEATRUL NAȚIONAL
„Marin Sorescu”

25 - 27 noiembrie 2009

RD
CRAIOVA JUDEȚEAN DOLJ ÎNGESTEȘTE ÎN CULTURĂ

L.P.: Și cu toate astea, trăise destul de greu în ultimii ani.

G.B.: Da, păi, spun că, dacă nu era domnul Ariton Rogneanu, directorul Ansamblului „Nicolae Bălcescu“, s-o angajeze, n-avea ce mânca...

L.P.: Ansamblul „Nicolae Bălcescu“ este actualul Ansamblu „Maria Tănase“?

G.B.: Nu. A fost desființat. L-a desființat cineva ca să facă operetă. Culmea e că a fost desființat Ansamblul „Nicolae Bălcescu“ tocmai când acesta avea un turneu de un an și ceva inclusiv Japonia, inclusiv Australia; a fost scandal mare, să se plătească daune....

L.P.: Ansamblul funcționa acolo unde este Opera?

G.B.: Nu, ansamblul avea sediul în Valea Vlăiciei, în spatele bisericii catolice. După desființarea ansamblului în clădire a funcționat fosta școală catolică, după care Casa de Cultură „Traian Demetrescu“.

L.P.: Și unde a locuit? Cât timp a lucrat la Craiova, Maria Tănase ca folclorist?

G.B.: Păi, cred că un an de zile și mai bine mergea la Târgu-Jiu. La Târgu-Jiu era un fel de filială a Ansamblului „Bălcescu“.

L.P.: Și după aia s-a reîntors la București?

G.B.: S-a reîntors, pentru că aici a depistat-o bolnavă. S-a dus și s-a internat la București. Acolo a murit.

În testamentul ei, nu știu dacă știi, scrie: „*Într-un loc secetos să se scobească o fântână*“, mă rog, am eu cartea și-ți spun, „*să bea însetoșaii*“ și am marea satisfacție că i-am îndeplinit această

dorință: am făcut fântână la Călărași, în județul nostru.

L.P.: Cumva ați împlinit tot testamentar și dorința Ioanei Radu, prima ediție a festivalului ce-i poartă numele fiind la „Minerva“. La fel a fost și în ce privește dorințele testamentare ale Mariei Tănase.

G.B.: Mai ales la Maria Tănase. La sfințirea fântânii, hai să zic așa, a fost multă lume; a fost și Televiziunea Română cu Florentina Satmari și mulți, mulți invitați.

Iar la Festivalul „Maria Tănase“ nu mai vorbesc câți interpreți au cântat în recitaluri... Era Gala laureaților la una dintre ediții și vine la mine o femeie de la teatru: „*–Domnu' Bratu, vă caută cineva*“ / „*–Cine mă caută?...*“ Nu știu, începuse spectacolul și întârziase la spectacol. Când mă duc: Dumitru Fărcaș, Mituș, cu nevastă-sa și cu încă unu, acordeonistul lui: „*–Bă, oameni buni, bă, sunt așa de supărat!*“ / „*–De ce mă?*“ / „*–Păi, uite-te și tu, nici pe afiș nu sunt trecut, și nici măcar pe panoul ăsta*“. Am înlemnit, eu făcusem și afișele și panoul. Uitaseră să-mi spună că l-au invitat și pe Fărcaș. Mă, și m-a plesnit o idee: „*–Mituș, eu sunt de vină, hai s-o lăsăm așa, hai vino-ncoace, hai mă!*...“ A intrat în cabină. Tudor Gheorghe prezenta spectacolul. Zic: „*–Tudore, vezi că veni Fărcaș, anunță te rog frumos publicul că e un începător, e un timid și roagă că dacă greșește, dacă ia vreo notă falsă să nu-l huiduie, să nu-l fluiere că e amărât, e vai de capul lui!*“ Și așa a prezentat: „*–Doamnelor și domnilor, vă rog frumos, e un debutant, e așa, așa*“, se uita Dumitru Fărcaș... E, când a ieșit pe scenă, Laura, a fost explozie, aplauze. „*–Bă, ce mi-ai făcut?*“. Și i-am zis: „*–De-aia nu*

te-am trecut, ca să avem un moment ca ăsta“, eu di' colo, de unde dracu!

L.P.: Casa Creației v-a schimbat cumva viața.

G.B.: Ooo, bineînțeles!

L.P.: V-a lipsit atunci când ați plecat la editură, la Editura „Scrisul Românesc“?

G.B.: Da, dar m-am pensionat de la Creație.

L.P.: Ați plecat în '72 la editură?

G.B.: Și m-am reîntors în '91.

L.P.: Ei, ați stat ceva și la editură, vreo 19 ani.

G.B.: Da, dar am stat mai mult la Creație, la Creație am început și la Creație am terminat.

L.P.: Și în '91 v-ați hotărât să vă întoarceți la Creație?

G.B.: Da.

L.P.: Nu v-a mai plăcut la editură?

G.B.: Se schimbaseră treburile. O colegă de-a noastră, care fusese secretară de partid, băgată pe gât, așa... Fiind povestea din 1989, i-a zis lui Ilarie Hinoveanu: „*Ce mai cauți aici, ești poet comunist, n-ai ce căuta, asta e editură nouă!*“ Și a venit Marin Sorescu. Mie, îmi era prieten bun. L-a adus pe Costică Barbu care venise la mine, - eram secretar general de redacție -, că să scoatem un volum al poezilor lumii și să plătim traducătorii, să-i dăm banii înainte. Zic: „*Bă, nu pot.*“

Și zic, ia să-mi văd de treaba mea. Alexandru Fireșcu tocmai era președinte la Cultură și mi-a spus: „*Vino, să mă ajuți!*“ / „*Vin, dar nu la Cultură, mă duc la Creație.*“

Ce-am pățit la Creație?!... George Obrocea, directorul, era ferm convins că vin să-i iau locul, că mă dusesem să-i iau locul lui, până i-am spus într-o zi: „*Stai liniștit că m-apropii de pensie, n-am nevoie de postul de director la Creație.*“ Atunci și-a revenit. Începusem să punem iar lucrurile la punct. Am avut „Ioana Radu“, am făcut Festivalul „Ion Vasilescu“ revigorasem și cercurile astea foto, ei, mă rog, mi-a plăcut, asta este, mi-a plăcut pentru că și mâine dacă m-aș duce...

L.P.: Era instituție credibilă, era instituție de care se ținea cont în contextul instituțiilor de cultură?

G.B.: Da, sigur că da, mai ales că apelau și teatrul și Ansamblul „Bălcescu“, adică toate instituțiile astea de cultură, chiar și Filarmonica apela la noi.

L.P.: Pentru consiliere pe anumite proiecte?

G.B.: Da. Colaboram. De exemplu, cu Dumitru Botezatu și Costică Busuioc, când au făcut „Taraful Olteniei“, la noi au venit să le găsim oameni pentru taraf. La ora aia erau două tarafuri profesioniste: Ansamblul „Bălcescu“ și Taraful „Olteniei“ la Filarmonică.

L.P.: Și teatrul, cum colaborați cu teatrul?

G.B.: Ei primeau figuranți din formațiile noastre de teatru.

L.P.: În perioada Creației ați cunoscut și mari actori ai Teatrului Național?

G.B.: În primul rând că eu la teatru am avut abonament, mergeam la teatru.

L.P.: De ce actori v-ați bucurat în acea perioadă?

G.B.: Eu vorbesc de Vlad Mugur care a adus faimoasa trupă la Craiova; deja Craiova avea o trupă la vremea aia, avea patru - cinci artiști emeriți, Remus Comăneanu, artist al poporului, Margo Boteanu, Manu Nedeianu, Tudor Păunescu, artiști emeriți, adică erau niște oameni Ruxanda Sireteanu, Geo Barton, George Măruță, Ion Pavlescu care au plecat de aici și pe urmă a venit faimoasa trupă cu Silvia Popovici, Sanda Toma, Ioana Bulcă, Victor Rebenciuc, Rauțchi, Amza, Cozorici, Titi Rucăreanu, Nițulescu.

L.P.: Vă mai amintiți cum a fost adus Amza Pellea ca director?

G.B.: Plecam la București cu mașina; aveam mașină la editură și mi-a zis tovarășu' Cetățeanu: „*Treci, te rog frumos, pe la Amza Pellea, și întreabă-l când vrea să vină la Craiova. Tovarășu' prim secretar vrea să vorbească cu dânsul*“.

Eu cu Amza eram prieteni din liceu, ne știam bine și când am ajuns în București ne-am întâlnit la el acasă. Stătea pe Calea Victoriei, aproape de Piața Amzei acolo și: „*Bă, uite-așa, așa!*“ și Amza spune: „*Bă, merg astăzi că apoi încep filmările și nu mai știu când am timp liber*“.

Dau telefon și spun că vine azi. Bun, și Amza spune: „*Mă duc că am repetiții. La ora 12.00 vino și ia-mă de la teatru*“.

Mă duc la 12.00, îl iau de la teatru, îl așteptam la Teatrul de Comedie unde avea repetiții și trece una Luci Bardan, frumoasă la vremea ei, spaima Craiovei. E măritată acum cu unu' Bolcaș. Și: „*Ce faci Gabi?*“; era cu unu, un tip solid, frumos, înalt. „*Uite, îl aștept pe Amza, uite-așa, așa*“.

Și vine Amza: „*Ce faci fată?*“ / „*Păi, uite mă-ntâlnii cu Gabi!*“

Și Amza îi zice tipului: „*Domne', fii atent că asta a mai îngropat trei inși până acuma!*“.

Am plecat cu Amza la Craiova. Ajungând la Pitești ne-am oprit să mâncăm la Hotel „Muntenia“. E acolo un loc mare de parcare... Am tot văzut că deschideau aia ușa și se tot uitau dar nu-mi dădeam seama ce se-ntâmplă. Am ieșit. Era februarie, Amza era îmbrăcat într-o bluză de piele, așa, într-o scurtă. Locul era plin de lume, cred că erau câteva sute de oameni... Când l-au văzut au început să aplaude. Din mulțime a ieșit un domn, și-a scos pălăria și a spus: „*–Domnule Amza, dați-mi voie să vă sărut mâna! Prin Decebalul și Mihai Viteazul dumneavoastră ne-ați adus aminte că suntem români!*“.

Eh, până la Craiova Amza n-a mai scos o vorbă. Am mers la mine acasă, pe Dezrobirii, lângă Piață stăteam atunci, ne-a făcut nevastă-mea o cafea. Eu: „*–Hai, să te duc acum!*“

Și l-am dus la partid iar dimineața era director. „*–Au f...-te-n cur, tu m-ai adus director aci.*“

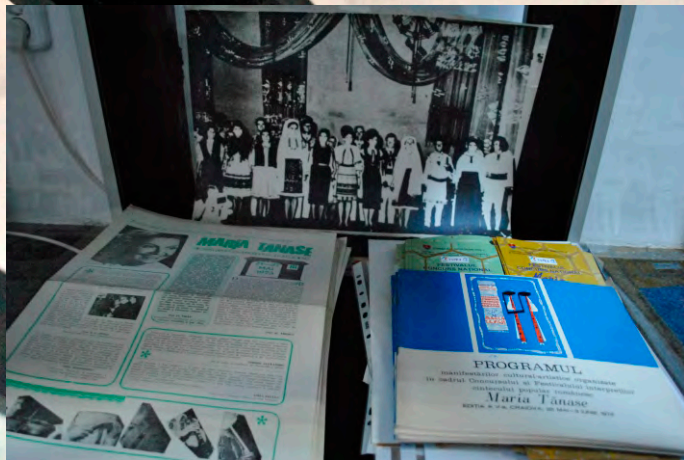
Un an a stat.

Eu l-am adus de la București. Odată, fostul primar de la noi, tovarășul Chițimia, era la C.C. și nu știu ce treabă am avut eu acolo, iar el îmi zice: „*–Au, tovarășu Bratu, stai un pic, te rog frumos!*“ și mi-a dat uite-așa un pachet de scrisori legate cu sfoară. „*–Să le dai tovarășului Amza, te rog frumos!*“.

Erau reclamațiile de aici. Unu reclama că, venind Amza director le-a știrbit prestigiul de actori, că el le spune la femeile de serviciu și la garderobiere „sărut-mâna“.

Păi, cum dracu' să nu le spună așa că el era elev de 16-17 ani când făcea figurație în teatru și alea erau deja angajate acolo, erau doamne, ce era să le spună: „*–Fă, eu sunt director, să-mi zici tu mie sărut-mâna!*“.

Da, și-l reclamaseră ăștia...

Asta l-a făcut pe Amza să plece. Amza vroia să aducă la Craiova una din Casele de Film de la Buftea, să facă Casă de Film și la Craiova. Deja era totul aranjat. Și a zis: „–Bă, în condițiile ăstea nu pot să lucrez!“

M-am dus cu el că îi tipărisem cartea „Să râdem cu Amza Pellea“, și zic: „–Bă, hai să-ți arăt o chestie!“ Eu, de ce vroiam să-l aduc la tipografie? Cartea se tipărește pe 16 pagini, coală mare, așa, știi și pe urmă se taie și se face. Ei, pachetul ăsta cu colile astea mari era legat cu lanț și cu lacăt, că veneau tipografi, luau coală de-aia, înveleau pâinea, ieșeau pe poartă și acasă făceau cartea... M-am dus cu el la director întâi și pe urmă am coborât să-i arăt povestea asta cum sunt coli legate cu... Doamne, toți muncitorii au lăsat mașinile și au venit la holu' ăla, culoarul pe care trecea și aplaudau. Directorul: „–Aoleu, ce-am făcut, ia uite, ăștia intrară-n grevă!“ . Când a văzut ăsta, s-a-nchinat. Iar la lansarea cărții, acolo unde e acum sala de expoziții a pictorilor craioveni, fosta Librărie „Cartea Rusă“, puhoiul de lume care venise a spart geamurile că nu mai avea loc înăuntru.

L.P.: Par așa lucruri povestite din alt timp, din altă lume.

G.B.: Și aia e nemaipomenită, a lui Petre Dragu. Ia citește asta!

L.P.: „Vechiului, bunului, energicului meu prieten, Gabi Bratu, recunoștința mea pentru acest modest op al renașterii mele, cu dragoste Ion D. Sârbu, Craiova, 9 aprilie, 1973“.

L.P.: Ce de cărți aveți aici, aș putea pleca cu plasa de-aici.

G.B.: „Cu pernița de brăbete
Nu de găscă sau păun

*Zgâriai pe un doivlete
Ce-avusăi lumii să spun
Și-ncepui cu foaie verde
Ca-n doinele bătrâne
Foaie verde tot rămâne“*

Petrică Dragu

Ăsta e motto-ul la cartea lui Amza.

L.P.: Asta e chiar cartea atunci lansată la „Cartea Rusă“?

G.B.: Da.

L.P.: Vai, ce frumusețe de carte! „Închin aceste rânduri tuturor oltenilor care fură împrăștiți prin lumea largă ca sarea-n bucate“. Frumos, o carte foarte frumoasă. Ați fost norocos.

G.B.: Să știi că da.

L.P.: Poate-mi și povestiți un picuț despre cum era.

G.B.: Ia, citește dedicația asta!

L.P.: „Formarea poporului român“: „Lui Gabriel Bratu, autorul frumoasei coperte a acestei cărți, amintire, Constantin C. Giurescu, 24 noiembrie 1973“. Și nu erați decât de un an la editură.

G.B.: Atunci se înființase.

L.P.: Atunci se înființase, da. „Poeme noi“ – „Domnului Gabriel Bratu, cu mulțumire pentru frumosul volum și dragostea cu care a fost alcătuit.“

G.B.: Vezi cine semnează? Mitzura și Baruțu.

L.P.: Aa, Mitzura și Baruțu Arghezi.

G.B.: „Domnului Gabriel Bratu, sub linia grafică excepțională și sub aripa oltenească a marilor sentimente postume“. Iosif Constantin Drăgan

L.P.: La editură făceați copertele și grafica din interior?

G.B.: Eram bucatărarul-șef, secretar de redacție. Eu eram și cu banii.

L.P.: Un fel de moașă.

G.B.: Puteam să plătesc între 1500 și 4500 coala de autor, 16 coli, era o coală de autor. Și au venit la mine nu știu câți: „ - Domne, dă-mi 2000 și trece acolo cât vrei, restul îi iei dumneata!“ / „-Du-te domne-n....“.

L.P.: Toată biblioteca asta e o poveste, o poveste trăită.

G.B.: Are poveștile ei.

L.P.: Dacă ar fi să priviți comparativ, ca atunci când stăm și cântărim cumva transformările pe care le-au suferit lucrurile prin care am trecut, în care am muncit de-a lungul timpului, cum ați văzut Casa Creației de la momentul decembrie 1958 până la momentul la care ați ieșit la pensie? În ce an ați ieșit la pensie?

G.B.: 1997. 18 ani de pensie am.

L.P.: Ați văzut cumva toate transformările, ați găsit întâi Casa Creației la începuturi, ați văzut-o crescând, ați plecat, ați revenit. Cum? Construiți-mi un pic tabloul acesta.

G.B.: Hai, să-ți dau un exemplu care nu e la locul lui dintr-un punct de vedere, dar, ca să-ți dai seama de oameni. Înainte, când

Gabriel Bratu în culisele Festivalului „Maria Tănase“

mergeam într-o comună se băteau între ei să te invite la masă. După, ultima oară când am fost, nu mai știau cum să scape de tine: „-Pe mine mă scuzați, mă așteaptă nevasta cu masa, ne vedem...“ și te lăsaus acolo, niciodată nu te întrebau: “- Domne, da' dumneata ai mâncat ceva?”

Deci, alți oameni. Deja cumva începuse treaba asta politică. Atunci, la vremea aia, nu era treaba asta. E adevărat că programele stăteau sub semnul “Te cânt, partid iubit!”, era musai, că de asta mi-aduc aminte că de câte ori era vreo acțiune mai mare se făcea instructaj de la București, cu ministrul. Într-un an, pe când era Pompiliu Macovei, Ministrul Culturii,

arhitect de meserie iar nevastă-sa, Ligia Macovei, pictor, acesta zice: „-Bă copii, hai mă să spargem griurile astea și albastrurile astea“. La mine, la artă plastică, trebuia să se întâmple. Griurile și albastrurile erau uzinele, salopetele. „-Hai, mă, culori vii, să atragă privirile, să..., uite, găsiți naivi, că ăia colorează, sunt altfel de oameni!“.

De asta s-a făcut expoziția atunci când spusei eu, când a venit tovarășu' și mi-a precizat: „-Dă porcăriile alea jos!“

„-Tovarășu' președinte, dați-mi voie...“ / „-Auzi, să nu-mi spui tu mie, că eu știu mai bine ca tine, că sunt președinte!...“

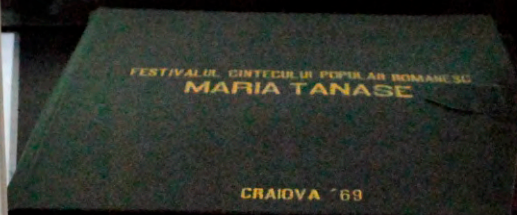
Eu și astăzi, dacă ar intra pe ușă i-aș zice: „-Să trăiți tovarășu' președinte!“.

pentru că înainte de a fi președinte eram cu el „bă“. Devenind președinte mi-a atras atenția: „*Auzi, să nu-mi mai spui așa, că ne aud ăștia și zic că te acopăr!*“. După povestea cu tablourile, cu datul jos a câtorva lucrării de-ale lui Mitrăchiță, urmă o ședință de partid: „*Avem în mijlocul nostru un inamic, - ia cuvântul tovarășul președinte - , care, pesemne că, tânjește la scaunul nostru și nu ne spune ce e de spus*“. Eu m-am sculat și am zis: „*Am vrut să vă spun, tovarășul președinte, dar ați zis că să-mi văd de treabă că știți mai bine decât mine, că sunteți președinte!*“. La care tovarășul Cetățeanu, care conducea ședința: „*Hai, bă, terminați cu chestiile ăștea, hai să revenim la...*“. Tovarășu' Apostolatu mi-a spus: „*La două noaptea dacă ai nevoie de ceva îmi dai telefon, nu mă deranjezi, să iasă treaba. Eu nu mă pricep, am patru clase primare, sunt strungar de meserie*“. Mă numiseră pe mine la Creație și m-a chemat să vorbim, vezi diferența între oameni.

L.P.: Rolul Casei Creației l-ați văzut crescând în timp?

G.B.: A crescut și creștea mereu, îți spun. I se dădea o mare importanță; aveam spectacole, nu mai zic de spectacolele de gală. Pe 22 august era spectacol de gală la Operă, cu toți premianții concursurilor. Printre premianți era și Moș Cioci, 86 de ani, care cânta la două paie, iar Baban îi zice: „*Moșule, să cânti cum n-ai cântat în viața dumitale!... Sunt aici tovarășul Gheorghiu Dej, tovarășul Petru Groza, tovarășul Parhon, președintele Marii Adunări Naționale*“. Groza era Primul Ministru și Gheorghiu Dej era președintele țării. La Operă era spectacolul; nu mai spun că au venit cei din conducerea instituției și ne-au zis să oprim călușarii că

le dărâmă scena... Erau 140 de călușari de la Osica și Dobrun. Și când au început aia cu „Hălăișa“, mă rog... Apoi iese Moș Cioci pe scenă. Tovarășii erau lângă drapelul roșu, cu partidul și tricolorul alături și în loc să-nceapă să cânte, moșul zice: „*Domnule Gheorghiu Dej,*“ - domnule, nu tovarășe - „*să-ți dea Dumnezeu sănătate, că mult bine ai făcut pentru țara asta; auzi, da' ascultă ce spun eu că sunt om bătrân: ține-o așa, ține-o drept, nu faci nici la stânga, nici la dreapta, că te scuipă lumea... Uite, o să cânt pentru tălică ce n-am cântat la nima*“, balada haiducului... “. Și a început, și povestea când se duce haiducul la... Atunci Baban zice: „*Aoleu, ăsta ne bagă în pușcărie!*“. Domnule, când a ieșit din scenă, n-a apucat Baban să zică ceva, au venit doi în civil, l-au și luat pe moș și dus a fost. Se termină spectacolul, masă, banchet... Seara, hai la culcare... Dimineața, unde dormeam noi la Grozăvești, - eu dormeam în cameră cu Lică Baltă -, cioc, cioc, la ușă: „*Sunteți de la Craiova?*“ / „*Da!*“ / „*Vă rog să mergeți cu mine!*“. Ne-am dus. Erau două mașini și un grup de oameni; când m-apropii de grup, moș Cioci îmbrăcat în civil, nu era îmbrăcat în costum popular, în costum de haine de culoare neagră, pălărie, pachet la subțioară: „*Domnu' Bratu, toată noaptea am stat cu domnu' Dej și cu „Bărbosu” (era Ștefan Voitec); am vorbit, da' ce n-am vorbit și iote...*“. Bagă mâna-n buzunar și-mi dă o hârtie: „*Decizie de pensie*“. Moș Cioci, care nu lucrase în viața lui decât pe ogor acasă, avea pensie de la Ministerul de Interne. În noaptea aia i-a dat decizia, așa și: „*Iete, mai îmi dete și asta!*“ Un plic cu 5000 de lei și eu aveam 700 de lei leafă. Costumul popular îl avea în pachet și îi

dăduse și costum de haine cu pălărie. 5000 de lei și pensionat, moș Cioci. O noapte întregă a discutat cu Gheorghiu Dej și cu Bărbosu.

L.P.: Și asta fusese la Opera din București?

G.B.: La Opera din București, da.

Altădată, a venit un american și plecăm cu el să-l plimbăm prin regiune. Eu m-am dus și l-am luat de la Sinaia și eu, dacă nu mănânc dimineața mor, și atunci n-am mâncat nimic dimineață. La Pitești vreau să oprim. Nu era autostradă, știi, treceam prin oraș. Eram translatorea, șoferul, americanu' și eu. „*Haideți, să oprim, să mâncăm ceva!*” Eu eram cu translatorea în spate, și americanu' cu șoferul în față. „*N-am venit să mâncăm, am venit să facem treabă, mergi înainte!*”, îi spune translatorea șoferului. Nici nu puteam să fumez, fumam la vremea aia.

Am plecat cu tovarășa Stancoveanu, care era primvicepreședinte al regiunii, am plecat la Târgu-Jiu, unde a venit și moș Cioci, iar ea îmi zice: „*Ia-l pe moșu' de-acolo că-și bate joc de american!*”. Moșu' discuta cu americanul. Da, discutau. I-a dat americanu' bani și moșu' îl sfătuia: „*Îi spusăi să fie ponderat cu băutura și cu femeile dacă vrea să ajungă de vârsta mea*”. Moșu' vorbea englezește fiindcă fusese zece ani în America.

L.P.: Când fusese el în America?

G.B.: A fost prin anii '30, când s-a plecat masiv în America, da, și-a stat zece ani.

L.P.: Deci, moș Cioci era din Târgu-Jiu?

G.B.: Din Bârzei, comuna Bârzei, Bârzei de Pădure, lângă Cărbunești.

L.P.: Și americanu' a venit tot în perioada când erați la Creație?

G.B.: Da.

L.P.: Și americanu' cine era?

G.B.: Folclorist. Păi, venind de la Pitești, ajungând la Balș, zic, am intrat în Regiunea Oltenia: „*De aici, doamnă, eu sunt șeful, vă rog frumos!*...”, și îi spun șoferului, să oprească la raionul de partid. Acolo secretar era un fost coleg de-al meu de liceu. Am oprit, m-am dat jos: „*Vasile, sunt cu un american, uite-așa, așa, dă-ne și nouă la bufet să mâncăm ceva!*” și acesta zice: „*Lasă-l dracului de bufet, vezi de treabă! Mai plimbă-l și tu o oră pe undeva și veniți la Iancu Jianu!*”

Ne-am dus la Româna, un sat lângă Balș, unde aveam olarii mei, la nea Murgășanu. Avea niște mustăți mari... Țsta la roată. Când l-a văzut americanul, dăi filmează, fotografiază, magnetofon ca să imprime. Așa, și Murgășanu, om ca lumea, oltean de-al nostru, a pus pe masă o oală cu țuică și o felie de pâine; cădea țuica aia parcă aruncau piatra în fântână!

În sfârșit l-am dus și la Oboga și după aia la Iancu Jianu. La Iancu Jianu n-ai fost niciodată? La I.A.S.? Era fostul conac al lui Știrbei. Așa s-a numit și comuna, Știrbei, înainte. Și poarta era aici și conacul era cam pe trotuarul celălalt. Eh, de aici până acolo, pe stânga și pe dreapta, lăutari care cântau... Țsta când i-a văzut iar dăi cu filmatu', iar cu nu știi ce... Ne-au băgat în beci, unde era maldărul de pui, așa, unde erau oale de pământ pline cu vin, bucăți de brânză și o pâine de-aia în țâst, nu tu furculiță, nu tu cuțit, rupe, ia... La unu noaptea am plecat de-acolo. Pe americanu' l-am

aruncat în spate la mașină. Țiganii se împărțiseră pe tacâmuri, pe benzi, să-i cânte ăstuaia, ăsta nu mai prididea cu imprimatul, cu filmatul, cu... mai ia o țuică, s-a făcut zob.

Și a doua zi când am plecat la Târgu-Jiu s-a îmbolnăvit aia, am lăsat-o la Filiași. Bun, și am ajuns la destinație, în comuna Lelești unde era preot popa Popeangă, prieten bun de-al meu, dirijorul corului din localitate, mă rog, părintele Sică: “ - *Părinte, sunt cu un american.* “ / „-*M-ai nenorocit! Am o cununie acum. Pe lângă faptul că îi cunun sunt și nașul lor, niște copii crescute de mine, i-am botezat* “. Bun, mergem la nuntă, șoferul, americanul și eu, vorbeam englezește cu el ce nu s-a pomenit... mă dureau mâinile. Așa, la nuntă a stat la masă cu toată fărânamea aia de-acolo, nuntă ca la țară, că i-o place, că nu i-o place, s-a simțit americanul bine. În loc de șase zile cât trebuia să stea în Oltenia a stat 29 de zile și la plecare a spus: „-*Sunteți nebuni, dați-mi mie pe mână treburile astea zece ani și două generații după mine nu mai au nevoie să muncească!*“

M-am dus cu el la Novaci iar directorul Casei de Cultură din Novaci îmi zice: „-*Du-te la tata, că ăla așteaptă americanii!...*“ Tat-so era cu turma, cioban. Trei zile ne-a ținut ciobanul, nu ne-a dat drumul să plecăm; am dormit înveliți în blană de oaie jos, pe pământ; ne-a făcut berbec și la proțap și în pământ.

În sfârșit, trecură doi ani, după ce a plecat americanul'. La plecare mi-a zis șoferul că, dacă-l caut la București, să-l caut; era maior de securitate; vorbea englezește mai bine ca americanul', în sfârșit. După doi ani de zile sunt chemat la securitate și mi se spune:

„-*Bă, de când ești tu prieten cu americanii?*“ / „-*Ce prieten?*“ / „-*Păi, ia citește!*“ Trimisese americanul scrisoare, era deja tradusă, bătută la mașină. Se-nsurase și vroia să-și facă nunta acolo unde l-am dus eu, la popa Popeangă.

„*Da, îi facem nunta, te-ajutăm noi!*“.

Am plecat cu autobuzul de la Băneasa cu doi șoferi, unul era căpitan, tot securist. Dacă m-ai fi văzut la masă țipând la câte un căpitan de-ăsta: “ - *Vezi, că n-are vin!* “ / „-*Da, să trăiești!* “. M-am dus la popa Sică: „-*Părinte, uite-așa, așa, așa, te rog frumos, ca la țară!*“ Am avut trei tacâmuri de lăutari, inclusiv pe Maria Lătărețu. Erau două cazane de-ălea de rufe pe pirostrie, cu sarmale și luau ăia singuri sarmale și-și puneau. A început de sâmbătă și s-a terminat luni dimineața treaba. De-acolo am plecat direct la Băneasa să-i duc. Minunea minunilor a fost la plată... Când l-a întrebat ăla pe părintele Sică cât costă a rămas perplex; să-l fi văzut pe părintele Sică cu o insignă de-aia de șerif în piept și cu o pălărie ca a lu J.R.... Așa, când a întrebat cât costă că au fost 41 de inși, americani toți, a spus: „-*Nu se poate! Dacă mă duc la New York, la un restaurant, cu cinci inși, banii ăștia nu ne-ajung să achiziționăm!*“

L.P.: Costase foarte puțin, nu?

G.B.: Da. Mi s-a părut enorm de puțin.

L.P.: Un om care a fost fascinat, a scris ceva, ați văzut în timp dacă a scris, nu știți.

G.B.: Nu știu.

L.P.: Experiențe de neuitat prin Casa Creației.

L.P.: În timp ați mai simțit forța aceea extraordinară a Casei

Creației după Revoluție?

G.B.: Nu, s-a desumflat. Nu mai e nimeni la căminul cultural; acum toată lumea discotecă, bar... Parcă pe la Pielești mai mișcă ceva. Nu mai este nici Dăbuleniul ăla care avea formație de dansuri de o sută și ceva de oameni cu trei generații, de la copii de șapte ani la bătrâni de 75 de ani.

L.P.: Câți ani au mai funcționat după revoluție, de când v-ați întors cercurile astea: literare, cercurile de artă plastică?

G.B.: Începuseră să dea înapoi dinainte de Revoluție.

L.P.: Cinecluburile?

G.B.: Începuseră să dea înapoi și ele. Păi, de exemplu, am luat șaisprezece aparate de filmat de la București, gratis, adică date nouă de Ministerul Culturii, Casa Centrală a Creației pentru cineaștii din regiune de la noi.

L.P.: Îmi povesteți la un moment dat ceva și de pianine cumpărate pentru cămine culturale.

G.B.: Sigur că da, pentru case de cultură, sau alte instrumente muzicale, costume.

L.P.: Deci, în bugetul instituției erau prevăzute și achiziții de acest gen care să susțină căminele culturale?

G.B.: Da, da, da, sigur că da, sigur că da.

L.P.: Și de faptul că ați mers și v-ați informat asupra manierei de realizare a costumului popular, ați mers la Tismana la mănăstire, tot trimis de Creație?

Ioana Radu

G.B.: Trimis de partid. Începuseră să se înființeze cooperativele de artă populară... Și la Bârca parcă era...

L.P.: Erați membru de partid, de putea partidul să vă trimită?

G.B.: Eram subalternii lor, partidul conducea.

L.P.: Deci, cum e subordonată instituția astăzi, așa era și atunci?

G.B.: Da, da, sigur că da. Practic, eram ai sfatului popular regional dar, de fapt, eram ai Secției de propagandă de partid, direct. Era tovarășul Paloș, secretar cu propaganda.

L.P.: Și despre tarafuri, formații, doamna Dogăroiu poate să ne facă așa o...

G.B.: Da, ea este și cu soliștii, da.

L.P.: De părerea dumneaei practic țineau cont la constituirea unei formații.

G.B.: Sigur că da, mai ales după ce venise și de la facultate, era tobă.

L.P.: Da.

G.B.: Da, ea făcuse Liceul de Muzică la Timișoara, și-ți spun singurele mele studii când m-am dus la Casa Creației erau cele de la

Conservatorul „Cornetti“.

L.P.: Asta după Colegiul „Carol“, nu?

G.B.: După ce terminasem „Carol“, da. M-a dat afară de la Institut. Am plecat în armată. Bine, fiind la „Carol“ am făcut și „Cornetti“.

L.P.: Și v-au dat afară de la care institut?

G.B.: De la cinematografie.

L.P.: N-ați fost cuminte?

G.B.: Vorba coanei Ioana: „-Fi-mi-ar gura-dracu!“ Aveam la

estetică pe unu Nicoale Moraru, Nikalai Moraru care a venit pe tancuri în București. A venit de la Moscova, ne preda și spunea: „*Atunci când spunem Uniunea Sovietică spunem artă și când spunem artă spunem Uniunea Sovietică!*“. Și m-a pus dracu' să-l întreb: „*Dar de ce nu vedem și noi filmul Hamlet? Celebrul film Hamlet!*“ Mi-a zis că am viziuni capitaliste, asta și pentru că eram băiat de reacționar, tata fusese naționalizat, a avut un atelier cu șase războaie, făcea pânză „americă“, nu știu dacă știi ce e aia?

L.P.: Nu.

G.B.: Cea mai ieftină pânză, pânză de izmene; două muncitoare lucrau la șase războaie. Lui tata nu i-a părut rău că i-a luat atelierul cât i-a părut rău că le-a dat afară pe-ălea două când l-au luat, de-asta a și murit. Și, fiind naționalizat, m-a dat afară de la liceu și a trebuit să merg la Bumbști Livezeni ca să fiu reprimat în școală.

L.P.: Deci v-au dat afară de la “Carol” și apoi v-ați reîntors la “Carol”?

G.B.: După Bumbști-Livezeni am revenit la liceu; acum era “Bălcescu”.

L.P.: Aa, și, practic, ați dat admitere și ați intrat la Institutul de Cinematografie?

G.B.: Da.

L.P.: Când era Gopo acolo?

G.B.: Nu. Dându-mă afară de la cinematografie, m-am dus și am făcut o școală de desen animat. Gopo era directorul, șeful Secției de desen animat la Studioul Cinematografic „București“.

Nu exista „Animafilm“ pe vremea aia și m-am mutat aici. Am primit ordin de chemare în armată. M-am dus la Gopo să-i spun: „*–Meștere, plec în armată.*“ Iar el mi-a zis: „*–Hai cu mine să te înscrii la facultatea „Maxim Gorki“, știi ce e aia?*“

G.B.: Institutul de Limbă Rusă.

G.B.: Am mers cu el la tovarășa decan și i-a explicat că are nevoie de mine, că așa, că pe dincolo, că trebuie să fac neapărat facultatea, altfel mă ia în armată. Erau 200 de locuri. A doua zi începea examenul și eu astăzi m-am înscris al treilea. Când m-am dus mâine la examen, am crezut că am greșit strada. Era puhoi de lume fiindcă se dăduseră rezultatele la teatru, la sport, la arte plastice, la conservator și toți care picaseră, dăduseră fuga la „Maxim Gorki“. Ne-a băgat într-o curte acolo, la difuzoare: “ – *Cutare, în sala cutare, cutare, în sala cutare!*“ și noi, trei inși am rămas afară. “ – *Mă, ce se-ntâmplă?*“ Și a venit o secretară: “ – *Poftiți cu mine!*“ și ne-a băgat la tovarășa decan... În birou, cafeluțe: „ – *De ce noi vrem să intrăm la facultatea asta?!*“

Am spus că sunt strungar la „Electroputere“ și am fost propus să merg în Uniunea Sovietică la Politehnică, dar am zis să învăț limba rusă. Și am intrat cu bursă. Țăsta a fost examenul de admitere iar eu nu știam nici alfabetul limbii ruse. Și am început școala. Coleg de grupă eram cu tovarășul locotenent Tinu, Dumitru Tinu și cu Stela Popescu. Și ăia vorbeau numai rusește cu profesorii din grupă și eu spun, nici alfabetul nu-l știam. Am stat douăzecișopt de zile și i-am spus lui Gopo: „*–Meștere, nu ține figura, plec!*“. Și tot el bietul, Dumnezeu să-l odihnească acolo unde-o fi, mi-a

aranjat și m-a dat în armată la ziar la „Apărarea patriei“, unde nici uniformă nu aveam, iar munca mea de militar la ziar era ca la ora 9³⁰-10 să mă duc la „Zori de zi“, o cârciumă unde e Intercontinentalul acum și să ocup loc la masă pentru că la ora 10,00 se dădea drumul la ciorba de burtă și venea toată redacția să găsească o masă. Eu bineînțeles că mâncam o ciorbă și mai îmi dădeau ei încă una pe care o plăteau ei săracii... și toată treaba mergea ca lumea... Tot stăteam de pomană la ziar, am făcut o pagină: „Urzicuța cu bonetă“, care apărea sâmbăta cu caricaturi, epigrame, cu chestii de-ăstea, foarte frumos. Nicolae Tăutu era redactor-șef și într-o seară a venit la mine: „*Fă o cerere să te activez în armată!*“. Pentru mine nu era tovarășu' comandant sau tovarășu', era nea Nicu: „*Nea Nicule, nu. Și n-am făcut*“. Peste două zile mi-a venit ordin de chemare, ordin să...; venise un ordin încă din ianuarie să nu mai rămână în redacții de-ale armatei decât ori angajați civili ori militari activi, cei în termen: flit.

Și m-a trimis la Roman la școala rusească, cu uniformă rusească. La Roman când am ajuns și i-am dat dosarul șefului școlii, tovarășul colonel, Klainert Gleb, a văzut că am venit de la Institutul de Cinematografie: „*Facem formație artistică, avem concurs!...*“ / „*Tovarășu' colonel, permiteți, nu pot aici, trebuie să...*“ și, deși nu depusesem jurământul, mi-a dat învoire zece zile să pregătesc. Mi-am dat întâlnire cu Tăutu: „*Bă, lasă-mă două zile să-ți fac eu*

textul pentru spectacol!“

Am venit la Craiova, m-am reîntors, mi-a făcut un text, am luat premiul I pe țară. Și am făcut zece luni de școală după care ne-a avansat sublocotenenți; se făceau patru ani de armată, urma să plecăm la unități militare sublocotenenți, deci, de la 7 lei cât aveam solda, treceam la 125, era altceva. Mă rugasem de comandantul garnizoanei să aranjeze să mă trimită și pe mine la Târgu-Jiu, la Caracal, la..., să fiu și eu aproape de mama, la Craiova. „–Rămâi aici,iei Casa de Cultură a Armatei în primire!“ / „–Bine, e bine și aici... Dorm aici, nu mai dorm la unitate“, mă rog.

Și, în ziua când ne-a făcut sublocotenenți, toată ofițerimea, toată garnizoana era acolo. A fost ăl mai formidabil tablou, Laura. S-a citit ordinul de stat major de avansare la gradul de sublocotenent, înțelegi, și apoi s-a citit ordinul de stat major „Lotul păcii“ potrivit căruia 40.000 de ofițeri erau lăsați la vatră, inclusiv noi. Unii urlam de bucurie, spusăi, că plecam acasă după zece luni de armată, iar coloneii și maiorii plângeau în hohote că erau dați afară din armată, înțelegi. Când am venit acasă mama m-a gonit: „–Ai dezertat, pleacă, intri-n pușcărie!“

L.P.: Cum era Craiova copilăriei?

G.B.: Alt oraș, altă lume.

L.P.: Cum era? Descrieți-mi un pic că tot v-am prins acum.

G.B.: Păi, uite, hai să luăm ce a mai rămas din străzile

„România Muncitoare“ și „Lipscani“, că de „Unirii“ s-a ales praful... S-au făcut blocurile ălea... Erau prăvălii, erau căsuțe, toate cu ornamente, toate cu obloane, cu..., dar, altă lume, spun.

L.P.: Unde v-ați născut? Unde se afla casa?

G.B.: La mahala. Pe actuala stradă „România Muncitoare“; înainte era „Lahovari“. De la geamul meu mă uitam la actualul cinematograf „Patria“, buricul orașului. Când treceam pe stradă auzeam: „-Gabi, vezi că mi-au venit ghetel!“ / „-Mă, nea Popescule, sau nea Ilie, sau nea..., n-am bani!“ / „-Lasă, bă, că trece tac-to și plătește, ia-le coala!“ Erau alți oameni, altă lume.

Mi-aduc aminte, intrasem în clasa I de liceu la „Carol“ cu uniformă; erau primii mei pantaloni lungi, cu dungă și nu mai aveam șorț cu ghiozdan și fundă în spate ca la școala primară. Și, pe unde era Agop, vizavi de teatru, e și acu' ceva, mă rog, în fața universității, cine traversa de la piață - piața era unde e teatru' - cine traversa? Nea Remi Comăneanu, artist al poporului care mă știa de când aveam două zile, vorba aia, a fost prieten cu tata și cu ai mei. Și scot șapca: „-Bună ziua!“ Era prima oară când nu mai îi spuneam unuia mai bătrân ca mine: „Sărut-mâna!“ S-a uitat nea Remi după mine.

L.P.: Cât se mai păstrează din casele alea de atunci?

G.B.: Jumate, restul e distrus, e făcut praf.

L.P.: Dar străzile „Lipscani“ și „România Muncitoare“ sunt cele care se apropie cel mai mult de ce era atunci?

G.B.: Da, asta a fost, cum să spun, centrul vechi al Craiovei... „Unirii“ era modern, era altceva; „România Muncitoare“ care s-a

numit Strada „Lahovari“ la vremea ei, era marginea orașului... - fac o paranteză - spunea cineva că vrea să schimbe denumirea străzii: „-Ce e aia „România Muncitoare!“ Zic: „-Ai răbdare, nu!“ / „-Păi, de ce?“ / „-Ho, să mor eu și îi spui Gabriel Bratu, că eu sunt născut pe strada aia!“...“

Era marginea orașului la vremea aia și aici le-a dat loc tăbăcarilor și cojocarilor pentru că ăstea erau meserii care miroseau și să nu stea în oraș să le pută la oameni taninu' sau cu ce lucrau ei... Le-a dat locuri înguste că, dacă te uitai, erau toate casele înalte și foarte înguste, jos era magazinul sau atelierul, sus stătea patronul și mai sus stăteau lucrătorii, ucenicii și așa mai departe... Și se mai vede ceva dacă o iei pe strada „Împăratul Traian“, pe jos; se mai vede ceva din ce a fost. Deci, ăstea au fost primele case cu etaj din Craiova. Iar, târgul de afară era unde începe strada „13 Septembrie“, și, ca să nu se vină cu noroiu' din târg în oraș ăștia, tăbăcarii și cojocarii, au pus mână de la mână și au pavat strada cu grinzi, grinzi de lemn, că de-aia i se spunea „pe pod“, că se scuturau ăia când treceau să nu se umple orașul de noroi, știi... Vizavi de mine era o stație de trăsuri și mereu veneau birjarii la noi la apă, la o țigară. Pe mama o chema Constantina, dar toată lumea îi spunea Coana Tanța. Cam 5-6 ani aveam când mă luau cu trăsura: „-Hai pe capră, hai pân' la gară!“ Era fantastic să te duci cu trăsura până la gară sau până la parc... Era fantastic, de-asta și spun că era altă viață. Regret că a trebuit să plec de-acolo; că pe urmă am dus-o din casă-n casă. Am stat și deasupra Cinematografului „Central“; pe urmă am stat în spatele Muzeului de Artă, pe strada „Romul“. La

muzeu a fost Regiunea de partid. În spate era intrarea pentru camioane, mașini de-ăstea și aci era o căsuță pentru portar și, mutându-se Casa Creației în grajduri, aci mi-a dat mie locuință, în căsuța portarului. Aa, nu mai spun ce-am pățit: eram proaspăt însurat și, nu știu dacă ți-am spus, eu mi-am început cariera de muncitor la „Fructul românesc”. Mă trimisese partidul la reabilitare și acolo a pus ochii pe mine tovarășa inginer, măritată, frumoasă foc și uite-așa ne-am trezit îmbrățișați, mă rog. Într-o zi a venit și mi-a spus că-mi arată ceva, era certificatul de divorț. „*Și-acum ce faci?*“ / „*Vii cu mine!*“ / „*Păi, dacă află tata?*“ / „*Treaba lui*“. Eu stăteam în căsuța asta, spusăi. A rămas aci cu ce era îmbrăcată. Tat-so, când a auzit, a spart geamurile de la casă, a făcut tãmbãlau, scandal, „îl omor“, pe mine, țiganu` ăla, (nici nu știa cine sunt). Și, într-o zi, ducându-mă la serviciu, mă-ntãlnesc cu una Valentina, un fost amor pe vremuri: „*Ce faci, Gabi?*“ / „*Ce să fac, mă duc la serviciu*“ / „*Hai, să bem o cafea.*“ Și am intrat la „Minerva“. „*Uau, nu stau în fumul ăsta că-mi face rău!*“, zise ea. „*Hai la mine, nu stau departe!*“ Stăteam, spusei, în spatele muzeului. A venit la mine, am făcut cafeaua aia și ne-am apucat de altele. Mai târziu zic: „*Bă, fată, tre' să mă-ntorc și la serviciu că trag ăia de mine... Când pleci, că era în pat, dezvelită, trage yala*“. „*Bine*“. Am plecat. Când mă întorc acasă geamurile deschise, radioul dat la maximum. „*Mă ce se întâmplă aici?*“ Când colo, individa, cu fostul bărbat al Paulei Dogăroiu, băteau covorul; se-apucaseră să facă curat. „*M-am gândit că la tine tot n-are cine să facă curat!*...“ Ea nu știa că eu eram însurat. Ea era îmbrăcată într-o

pereche de pantaloni de-ai mei, pulover de-al meu, scaunele puse pe masă și, apare nevastă-mea, nu singură, cu o prietenă de-a noastră. A intrat: „*Bună ziua!*“ / „*Bună ziua!*“ Asta repede ia un scaun: „*Ne iertați că la noi e așa deranj. Gabi, dă fuga și ia niște bere!*“ Au stat, eu știu... vreo oră și nevastă-mea îi spune Grației, prietena noastră: „*Hai să mergem, să-i lăsăm în pace!*“ Eu eram albastru, verde. Am plecat. Seara, când am venit acasă, ea pusese siguranța... Dau să deschid, ciocănesc: „*Cine e?*“ / „*Eu!*“ / „*Ești singur?*“ Asta a fost toată discuția; nu mi-a zis absolut nimic până la divorț. Am divorțat. A relatat cu lux de amănunte scena, știi. Însă, ulterior, eu îi mulțumesc ei, a murit săraca, pentru că datorită ei am făcut facultatea, că ea a spus la tribunal că era normal să divorțăm pentru că nu puteam să stăm împreună, ea este inginer într-o fabrică, el este un amărât de absolvent de liceu...

L.P.: Bine, era și supărată, probabil după episodul ăla.

G.B.: E, trecuseră doi ani de-atunci. Și am zis, bine, asta se întâmpla în februarie iar în iulie am dat admiterea la facultate, datorită ei, că altfel, nu ne cereau studii.

L.P.: Deci ați făcut și isprăvi din ăstea așa, usturătoare.

G.B.: La vremea aia... era și vârsta...

L.P.: Da! practic în anii cât ați lucrat la Casa Creației erați tot timpul plecat, că spuneți că erau momente când lucrați aici dar erau foarte multe momente când plecați în teren.

G.B.: Și câte două săptămâni.

L.P.: Așa, când urmăreați activitatea căminelor culturale, nu?

G.B.: Da, da, case de cultură, mergeam, spusăi, la cercuri, la...

L.P.: Și înțelegere găseați, că tot timpul erați plecat?

G.B.: Înțelegere unde?

L.P.: Acasă.

G.B.: Da, cum să nu.

L.P.: Și, spre exemplu, când plecați în comune, unde vă cazau? La oameni sau unde dormeați?

G.B.: Existau la primării camere oficiale sau, de obicei, dormeam la directorul de cămin sau directorul casei de cultură. A, uite, n-am dormit niciodată la Severin; totdeauna am dormit la Ada Kaleh.

L.P.: Cum era?

G.B.: Frumos, splendoare... Dunărea, o treceam cu barca cu lopeți, că nu existau de-ăstea cu motor. Aa, nu mai spun că pe vremea aia era graniță și aveam autorizație de graniță, noiăștia de la Creație, deci puteam să mergem, vorba aia, și pe jos. Aveam facilități.

L.P.: Deci aveai un statut special, înțeleg.

G.B.: Da, o dată pe săptămână ne aprovizionam de la bufetul partidului: asta însemna o găină și nu mai știu ce, niște salam, niște cafea care nu prea se găsea la noi.

L.P.: În cercetări, așa cum se merge astăzi, mergeați în teren? Ce obiceiuri se păstrează?

G.B.: Uite, nu mai știu dacă mai există, s-au scos câteva volume de culegeri de folclor: „Cântece din bătrâni“, mă rog și altele.

L.P.: Deci, se urmăreau obiceiurile?

G.B.: Sigur că da.

L.P.: Cele de peste iarnă, din preajma marilor sărbători?

G.B.: Sigur că da.

L.P.: Și atunci cum le imortalizați? Prin fotografie?

G.B.: Începuseră și cu filmatu', dar mai târziu; se fotografia sau se scria, se nota....

L.P.: Și toată această arhivă unde se păstrează?

G.B.: Nu știu, nu știu unde mai e. Eu am avut tot ce tipărisem, eu le înregistrasem, una din ele era ilustrată cu încondeiatul ouălor, pe fiecare bucată de-asta avea un desen după un ou. Alta era cu lemn, cu sculptură din lemn, adică desene după cioplituri, deci fiecare erau ilustrate la modul ăsta.

Nu mai spun că scriitori ca Ilarie Hinoveanu au publicat, pentru prima dată la Casa Creației, poezie.

L.P.: Și cine se ocupa în general de culegerea acestor date, de mers pe urma obiceiurilor?

G.B.: La început a fost Sina Dinulescu, care s-a ocupat cel mai mult, adică a început ca lumea pentru că cine fusese înainte a plecat și nu prea s-a ocupat de treaba asta și după aia a venit, cum o cheamă domne... - uite că nu mai știu, mă rog -, adică era fiecare pe sectorul lui. Lică Baltă, Seifert care au publicat culegeri de dansuri, cu notația lor specială; a apărut și „Călușul oltenesc“ a lui Badea.

L.P.: Și le-ați păstrat și aici acasă?

G.B.: Păi, nu, că au venit diverși pe la mine... Aurică Popescu, Dumnezeu să-l ierte c-a murit, a venit, mi-a cerut și i-am dat; nu mi-a mai dat-o înapoi, știi. Eu nu mai le am.

L.P.: Și în perioada din '91 până la pensionare care mai era activitatea centrului, adică ce se făcea?

G.B.: Nu mai era ce-a fost, nu mai era ce-a fost.

L.P.: Se continuase Festivalul „Maria Tănase“, se crease Festivalul „Ioana Radu“, Festivalul „Ion Vasilescu“. „Călușul“ mai era?

G.B.: Se diminuase, că luase Oltul majoritatea, cu Caracalul și cu treburile astea. Începusem, așa cu „Marin Chisăr“, așa.

L.P.: Cel de iarnă?

G.B.: Obiceiurile de iarnă.

L.P.: Și obiceiurile de iarnă cum erau, veneau tot așa ansambluri din regiune, bănuiesc?

G.B.: După '91 nu mai eram regiune, eram județ, da.

L.P.: Erau obiceiuri de iarnă pe scenă, nu?

G.B.: Ce aveam de la noi și ce-au venit și de-afară.

L.P.: Și unde se ținea?

G.B.: S-a ținut la Filarmonica „Oltenia“; s-a ținut și-n fața Prefecturii. Veneauăștia de la Mioarele, un sat din Vâlcea, un foarte bun ansamblu de obiceiuri de iarnă..

L.P.: Dacă ar fi să vă gândiți așa, care erau cele mai puternice centre de cultură populară din toată Regiunea Oltenia?

G.B.: Gorjul era primul, bine și aveau...

L.P.: Și Doljul prin ce excela?

G.B.: Păi, Doljul a excelat, spusăi, prin Dăbuleni, cu formații de dansuri și coruri; cercul de țesături de la Segarcea era foarte puternic; nu știu dacă o mai trăi doamna Marica, parcă, care lucrase

la Curtea Regală; da, mai aveam la Gighera taraf, la Băilești aveam teatru, formații de teatru la actuala Casă de Cultură „Amza Pellea“. Am avut și centru de artă plastică la Băilești, aveau și cor dirijat de Valentin Cârlig; mai slab Filiașul.

L.P.: Dar practic Gorjul ducea...?

G.B.: Da, aveam mai multe centre, să zic așa.

L.P.: Festivalul „Maria Tănase“ s-a făcut mereu la Teatrul Național?

G.B.: Da, tot timpul.

L.P.: Deci, tot timpul.

G.B.: „Ioana Radu“, spusăi, a fost la „Minerva“ și pe urmă la Operetă.

L.P.: Da, anul trecut s-a făcut la Teatrul Național.

G.B.: Da, anul trecut la Teatrul Național. Aa, am avut și Festivalul „Ion Vasilescu“, de muzică ușoară.

L.P.: Când a fost creat?

G.B.: În anii '90.

L.P.: După Revoluție.

G.B.: Cu Dorina Drăghici în juriu; cu așa de a scris „Ionel, Ionelule“, Sbârcea și nu mai știu cum îl cheamă, mă rog; cu Gică Petrescu, Mă Braia.

Ce-am pățit cu Mă Braia la masă - că mi-a dat mie să mă ocup de ei cu treaba asta - am aaranjat la „Atlantis“, la restaurantu' așa și, domne, fiecare cu regim, eu știu... cu treburile lor că erau oameni în vârstă, știi. Să mănânce fiecare ce vrea și zic: „*mă, prietene, cu prețurile cum facem?!*“ - începuse deja treaba asta cu de-aici până

aici, știi, așa. Când a venit ăla cu meniu', unul a vrut ciorbă de burtă, altul a vrut o ciorbă de fasole, altul a vrut o ciorbă de zarzavat, altul a vrut de perișoare... Mia Braia zice: „–Auzi, eu vreau o ciorbă de ceva...” și-l întreabă pe Gică Petrescu: „–Fu bună ciorba de burtă?” / „–Nemaipomenită!” / „–Gabi, o ciorbă de burtă pot să mănânc și eu?” / „–Da”. Patru ciorbe a mâncat. A vrut pe urmă și una de perișoare.

L.P.: Deci nu erau lipsuri cumva, adică, spre exemplu, când au început toate restricțiile ălea dure pe care părinții noștri le povestesc înfiorați, nu s-a resimțit în capitolul ăsta de cultură în România, adică nu s-a diminuat bugetul.

G.B.: S-a diminuat, dar nu s-a stagnat. Acum a stagnat, nu se mai face nimic.

L.P.: Pentru că, nu știu, cumva în zona asta parcă pentru salariații ăștia n-a fost rău.

G.B.: A fost o perioadă când Casa Creației ca să trăiască, Cetățeanu, tovarășul Cetățeanu, a dat dispoziție la Oficiul Stării Civile sau cum se cheamă, la Casa Căsătoriilor, să nu mai facă fotografiile decât Gelu, salariatul de la Casa Creației care răspundea de Cercul Foto. Acesta făcea poze iar la Casa Creației, aici, pe „Unirii”, veneau să-și ia pozele și din banii ăia plăteam căldură, plăteam curent. că nu aveam decât salariul, atât.

L.P.: Deci, practic ați avut și o perioadă foarte grea de autofinanțare?

G.B.: Eu nu mai eram, eram la editură.

L.P.: Dar, în mare parte, a fost. Ia, spuneți-mi sincer când v-ați

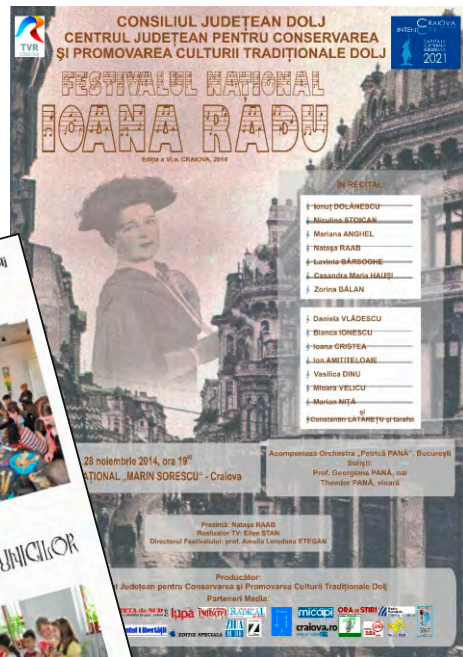
întors, înainte de pensionare, în anii ăia, se desființaseră deja ansambluri folclorice sau erau în curs de desființare?

G.B.: Nu mai erau, nu mai erau.

L.P.: Deci practic declinul ăla începuse înainte de revoluție, pentru că n-au mai fost bani. A mai putut Creația ajuta atunci?

G.B.: Nu. De exemplu, orice carte apărea Biblioteca Regională Oltenia cumpăra pentru toate bibliotecile din regiune; apărea o carte nouă, absolut automat o găseai în biblioteca din oricare comună, fiindcă Biblioteca Regională cumpăra pentru toată regiunea. Acuma nici Biblioteca Județeană Dolj nu mai cumpără orice, că nu mai are bani. Nu știu ce s-a întâmplat atunci ... Diversificarea a fost clară: Canalul Dunăre - Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul, Casa Poporului, știi...

L.P.: Mulțumesc. Ne oprim un pic și încercăm să ne mai amintim altădată despre alte lucruri...

CONSILIUL JUDEȚEAN DOLJ
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA
ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ

"MARIA TĂNASE"

FESTIVALUL - CONCURS NAȚIONAL
AL INTERPREȚILOR CÂNTECULUI POPULAR ROMÂNESC

Ediția a XXIII-a, Craiova,
28 septembrie - 3 octombrie 2015
TEATRUL NAȚIONAL "MARIN SORESCU"

CONSILIUL JUDEȚEAN DOLJ
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI
PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ
cu sprijinul
PRIMĂRIEII și al CONSILIULUI LOCAL MUNICIPAL CRAIOVA

organizează
În Duminică Rusaliilor, 31 mai 2015, la Craiova

ALAIUL CĂLUȘULUI OLTENESC

Ediția a XVII-a

Participă următoarele cete de călușari:
BASARABI
COTOBENII DIN DOS (satul POTMELȚU)
Orașul DĂBULENI
GIURGIȚA
GOEȘTI
PIELEȘTI
SOPOT (satul PIETROAIA)
ȘIMNICU DE SUS (satul LEȘILE)

Ora 09,30 - Piața „Mihai Viteazul”, Craiova
Ora 11,00 - „Debarcader”, Parcul „Nicolae Romanescu”, Craiova

Vă poftim pe toți să ne lăsăm vrăjii de această...POVESTE !

CONSILIUL JUDEȚEAN DOLJ
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ

ALAIUL DĂȚINILOR "DIN BĂTRÂNI, DIN OAMENI BUNI"

10 - 11 DECEMBRIE 2015
Teatrul pentru Copii și Tineret „COLIBRI”, Craiova
ora 18:00
INTRAREA LIBERĂ

Joi, 10 decembrie 2015
Ansamblul „Piața Craiovei” din Calafăr, Dolj
Ansamblul „Jin de bătrâni” din Târgușel, Dolj
Ansamblul „Doina Măchiiului” din Măchii, Dolj
Grupul folcloric „Gorjancu” din Târgu Jiu, Gorj
Grupul de cântăreți „Păzarii Dealului” din Căruța, Dolj
Grupul folcloric „Voc oltenesc” din Craiova, Dolj
Ansamblul „Roua-Cioșani” din Pașade, Gorj
Ansamblul „Nea Ștefănița” din Ibrăia, Dolj
Ansamblul „Cărbun” din Mădăra, Mehedintz
Soliști vocale:
Lavinia Stănoaie
Mădălina Ștefănița
Livia Olteanu

Vineri, 11 decembrie 2015
Ansamblul „Alina” din Măgurele, Dolj
Grupul folcloric „Căneasa cu cântăreți” din Târnăveni, Mehedintz
Orașul „Leu I”, Craiova, Dolj
Ansamblul „Dor câștig” din Craiova, Dolj
Ansamblul „Bănuș” din Savelde, Teleorman
Ansamblul „Iliacul” din Baia de Aramă, Mehedintz
Ansamblul „Alunelul” din Pielești, Dolj
Ansamblul „Măgura” din Cărbun, Dolj
Soliști vocale:
Marin Rotaru
Livia Căneasa
Mădălina Ștefănița

CONSILIUL JUDEȚEAN DOLJ
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI
PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ
cu sprijinul
PRIMĂRIEII și al CONSILIULUI LOCAL MUNICIPAL CRAIOVA
organizează

**FESTIVALUL DE DĂȚINI ȘI OBICEIURI
„TRADIȚIILE VERII“**

Ediția a IV-a, 24 Iulie 2015, Craiova - România
Ora 18.00 - Piața „Mihai Viteazul”

PARTICIPANȚI:
ANSAMBLUL FOLCLORIC „CUNUNA”, AGNITA, SIBIU
ANSAMBLUL FOLCLORIC „BURNASUL”, ALEXANDRIA, TELEORMAN
ANSAMBLUL FOLCLORIC „ROUA”, CLOȘANI - PADEȘ, GORJ
GRUPUL „TREI PARALEL”, BUCUREȘTI
ANSAMBLUL FOLCLORIC „LILIA CUL”, BAIA DE ARAMĂ, MEHEDINTZ
ANSAMBLUL FOLCLORIC „ALUNELUL”, PIELEȘTI, DOLJ

ISBN 978-606-93647-6-5

Actualul sediu al Casei Creației

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj